

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 163

פנינים לפרשת צו

סיפר לי יהודי שלמד בישיבת "קול תורה": בחור בישיבה חמד לצון, וכתב מודעה גדולה בנוסח של "כל נדרי" בסגנון של: "כל ליצנותא ושטותא ובדיחותא, כולם שרויים לך, מחולים לך, אין כאן לא חטא ולא עוון". ראש הישיבה רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, בראותו את המודעה, תלש אותה, ירד לחדר האוכל והחל לצעוק עליהם: "וכי כך עושים בני ישיבה?"

הגאון רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א, על תחפושות ושמתח פורים

"לְיִהוּדִים הֵיְתָה אֹרְחָה וְשִׂמְחָה וְשִׂשׁוֹן וְיִקָּר" (אסתר, ח' ט"ז)

אחשוורוש היה 'מלך בתחפושת'...

שאלו אותי פעם, מדוע מתחפשים בפורים, והשבתי: גם אחשוורוש היה מחופש... הוא מלך פעם מהודו ועד כוש, על שבע ועשרים ומאה מדינה, חשב שהוא יכול לעשות ככל שיעלה על רוחו, אבל בסופו של דבר, הקב"ה עשה עמו כרצונו, כמו שעושים עם בובת משחק. הוא אמר את מה שרצה הקב"ה שיאמר, ועשה את מה שהקב"ה רצה שיעשה. הוא היה משוכנע שהוא המלך, הוא האומר, הוא העושה, ובאמת הוא היה כמו ילד קטן, המדמיין לעצמו כאילו הוא יושב על כסא מלכות, ובטוח כי כולם עושים את רצונו. בפועל, הוא עשה את מה שהשי"ת רצה שיעשה, ולא יכול היה לשנות דבר. אחשוורוש היה 'מלך בתחפושת'...

החל רבי חיים לצחוק. שאלו אותו: "מדוע הרב צוחק?" ורבי חיים הסביר "וכי מה אתם חושבים קורה עכשיו בשמים. היהודי הזה שנפטר, יש לו משפט בשמים, ושם דנים האם יש לו די זכויות לכך שכספו ילך לישיבה, או שאין לו מספיק זכויות והכסף ילך ליורשים. המשפט הזה בשמים עדיין לא הסתיים ולכן הדבר תלוי ועומד, וכי חושבים אתם שאם תקחו עורך דין גדול יותר, הוא יוכל לזרז את הליך המשפט בשמים? מדוע סתם לבזבז כסף? כאשר יגמר המשפט בבית דין של מעלה, אם יגזר עליו שהכסף יגיע לישיבה - באותו יום תקבלוהו, ואם לאו - לא יעזור גם העורך דין היקר ביותר..."

הייתי פעם אצל הסטייפלער זצ"ל עם בעל תשובה, שאשתו סירבה בכל תוקף לשמור תורה ומצוות. הסטייפלר אמר לו: אם היום תעמדו, אתה ואשתך, מול הראי, הפנים שלכם יראו פחות או יותר זהות... אבל לעתיד לבוא, אתם לא תתחילו להיראות דומים... לך יהיה תואר פנים נעלה, אור יקרות יבקע ממנו, פניה יראו לעומתך כמפלצת... היא לא תוכל להתקרב אליך, כי מרחק של קילומטרים יפריד ביניכם...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על מלחמת היצר הרע ועמלק שבכל דור

ההתערבות על נאמנות השר למלך

ישנו משל מפורסם למלך ששלח את שר צבאו למדינה אחרת, כדי לשוחח עם ראשיה על מספר עניינים חשובים איסטרטגיים ובטחוניים העומדים על סדר היום. "הצלחת שליחותך", אמר לו המלך, "תתרום רבות לביסוס שלטוני ואני רואה בה שליחות עליונה וחשובה מאד עבורי".

בטרם יצא השר לדרך, הוסיף המלך ואמר לו: "דבר נוסף חשוב ביותר, ברצוני להדגיש בפניך: בשום פנים ואופן אל תסכים להתערב איתם על שום נושא שבעולם. גם אם ינסו לגרור אותך להתערב על משהו - לא תאבה להם ולא תשמע אליהם". שר הצבא אכן התחייב למלך בתקיעת כף שבכל משך שהותו באותה מדינה - לא יתערב עם איש.

שר הצבא מילא את מטרות שליחותו על הצד הטוב ביותר, אלא שאז פנו אליו קברניטי המדינה, ושאלו אותו: "כלום מתאים שמלך כה נכבד כמלכם, ימנה לשר צבא איש בעל גיבנת, גם אם יהא איש כה מוכשר כמוך?".

"אינני בעל גיבנת", נעלב השר.

הם פרצו בצחוק ואמרו: "כיצד יכול אתה להכחיש את המציאות הנראית לעין כל?".

"אינני בעל גיבנת", שב ואמר.

"אנחנו מוכנים להתערב אתך על מליון דולר שיש גיבנת בגבך, המסתתרת מאחורי בגדיך. אדרבה! פשוט את מעילך ותוכיח שאינך בעל גיבנת..."

השר זכר היטב את תקיעת הכף, ואת ההבטחה הנחרצת שהבטיח למלך, לבל יתערב כל התערבות, אולם הוא חכך בדעתו ואמר: הרי יודע אני, בברור מוחלט שאין לי גיבנת זכייתי בהתערבות אינה נתונה אפוא בספק. את המליון שארויח, אתרום לקופת המלך. כך ירויח המלך בכפליים: גם מילאתי את שליחותו, וגם העשרתי את קופתו בסכום הגון.

לאחר שפשט את מעילו, והוכיח לעין כל שאיננו בעל גיבנת - קיבל

לידיו את המליון שהובטח לו אם ינצח בהתערבות. מיד עם הגיעו למלך, עוד בטרם התעניין המלך בפרטי הדברים החשובים שלמענם נשלח, שאל אותו המלך: "התערבת שם עם מאן דהו?".

- "כן", השיב השר, ובתרועת ניצחון שלף את המליון מכיסו ורצה לשלשל אותו לידי המלך... תוך כדי שהוא מספר לו את מה שארע. ספק המלך את כפיו ואמר: "שוטה שבעולם! אני התערבתי איתם על סכום כפול ומכופל עשרת מונים, שכל שרי ממלכתי מצייתים לדברי ונאמנים להוראותי. אולם הם טענו שיעלה בידם להפריך את צדקתי ולגרורם לאחד השרים הכי חשובים בממלכה לעבור על הוראותי המפורשות... נדמה לך שהרווחת מליון, אך הפסדת לי עשרת מונים... ובעיקר הוכחת כי אינך נאמן לי באופן מוחלט, וסייעת להם להביס אותי בהתערבות".

התברר אפוא כי עיקר מטרותם של אלו שהפשיטו את השר, לא היתה לגלות את קלונו ברבים, אלא להוכיח למלך כי עבדיו אינם סרים למשמעתו, ואינם מקבלים עליהם את עול מלכותו בצורה מושלמת.

כן היא גם מלחמתו של עמלק, הוא יצר הרע. עיקר כוונתו אינה להכשיל את עם ישראל, אלא להילחם בקב"ה. להוכיח לו כי עבדיו

ידיד שלי, אני מתחנן בפניך, לפחות תקרא את הזוהר פעם אחת!".

אוי לאותה בושא אוי לאותה כלימה

זוהי בושא מאין כדוגמתה לעמוד בין לומדי תורה מבלי לדעת לישא וליתן בתורה.

הייתי פעם אצל הסטייפלר זצ"ל עם בעל תשובה יקר, שאשתו סרבה בכל תוקף לשמור תורה ומצוות. כל הנסיונות לשכנע אותה עלו בתוהו. הסטייפלר רצה לנחם אותנו ואמר לו:

"אם היום תעמדו, אתה ואשתך, מול הראי, הפנים שלכם יראו פחות או יותר זהות... לשניכם שתי עיניים, שתי אזנים, אף ופה... אבל דע לך! לעתיד לבוא, בעולם העליון, אתם לא תתחילו להראות דומים... בעוד שלך יהיה תואר פנים נעלה, אור יקרות יבקע ממנו, פניה יראו לעומתך כמפלצת... תמשיך להחזיק חזק התורה. אל תבהל ואל תתיאש! בסופו של דבר יוכחו כולם לדעת, כי רק מי שהחזיק בתורה באמת הרויח! היום היא עוד נראית 'גיבורה' לידך, אולם גיע זמן שהיא לא תוכל להתקרב אליך, כי מרחק של קילומטרים יפריד ביניכם..."

לעתיד לבוא הבושא של כל מי שלא למד תורה תהיה נוראה:

העצה היחידה היא להלחם כבר עכשיו, כאן בעולם הזה מלחמה נחרצת בעמלק! לא לתת לו דריסת רגל... לזכור לשנן היטב כי הוא מעוניין לקרר אותנו בעבודת ה', כדי להילחם בקב"ה, וזה ידרבן אותנו להחזיק חזק בתורה ובמצוות, ולהוכיח בכך את נאמנותנו המוחלטת לבורא עולם. עם פנים שכאלו נוכל להתגאות לעתיד לבוא, בעת שאור התורה יזרח בעולם

(מתוך הספר 'אריה שאג' פורים)

אינם סרים למשמעתו, מורדים בו ואינם מקבלים את עול מלכותו. אבל בסופה של המלחמה, כשזרעו של עמלק ימחה מן העולם, יתקיים "ה' ויהי לי לישועה", או אז נזכה ל"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ותתרבה התורה בעם ישראל. כולם יחזרו בתשובה שלמה, ילמדו תורה ויקיימו אותה, כמו שבאר רש"י: "כי ירחיב לבם על ידי ישועה הבאה להם, ויתגלו להם רזי התורה שנשתכחו בבבל על ידי הצרות".

הצרות גרמו לעם ישראל לשכחת התורה. הלב והראש לא היו מספיק פנויים להעמיק בעסק התורה. משום כך באה ההתדרדרות הגדולה שאנו עדים לה ברחובות עיר. בהעדר תורה אפשר להדרדר ולהגיע עד רדת שחת. היצר הרע חוגג את נצחוננו במלחמה בה: 'תראו איך נראים האנשים ברחוב... תראו איך הם מתלבשים, איך הם מסתפרים, איך הם מדברים, ובמה הם מתעסקים...' זוהי פריקה מוחלטת של עול מלכות שמים...

אבל בקרוב ממש תבוא הישועה, ואז כולם ירוצו לתורה! אז תתרבה החכמה כמאמר הנביא (ישעיהו יא, ט'): "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". מסכן יהיה מי שלא למד תורה... לא יהיה לו מה לעשות שם כולם ידברו בלימוד, והוא יעמוד כמו גולם, בלי להבין מילה... קשה לדמיין אלו פנים יהיו לו.

הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, שלמד איתי במשך שבע שנים בחברותא, אמר לי כבר לפני חמישים שנה: "ר' אריה אני יודע שאתה יודע ללמוד דף גמרא, אני יודע שאתה יודע לקרוא ארמית, אבל לעתיד לבוא ילמדו גם זוהר, אתה יודע כמה סודות שאף אחד לא מבין גנוזים בו? באותו זמן יפתחו לכולם את כל הסוכות??, כולם יבינו על מה מדובר. והם יהיו כמו כוכב שיאיר ויזרח. אך אם לא תקרא בפך את כל הזוהר לפחות פעם אחת, אזי כשכולם ילמדו זוהר, לא ילמדו אותך. אתה תשב ותסתכל על כולם כשהם זוהרים, תקנא בהם ותאכל את הלב, למה לא קראתי זוהר?!" ר' אריה, אתה

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"לא הבנת את כוונתי", אומר לו ראובן. "לא התכוונתי שתדבר 'סתם כך' לשון הרע... יש עשיר אחד גדול בחוץ לארץ, יש לו קרן מיוחדת ללשון הרע... הוא נותן חמש מאות דולר לכל שתי דקות של דיבור לשון הרע"... שמעון מסתכל עליו בתדהמה ואומר: "מה אתה חושב שאני עשו הרשע?"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על רשת הדגים ורשת היצה"ר

"וְשִׁמְרֶתֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת ד'" (ויקרא ח', ל"ה)

שמעון מסתכל עליו בתדהמה ואומר: "מה אתה חושב שאני עשו הרשע? אני אמכור את הנשמה שלי בשביל נזיד עדשים? איזו מין הצעה אתה מביא לפני? חס וחלילה! אני לא אדבר לשון הרע גם תמורת חמש מאות דולר!"

- "סליחה, סליחה" ... אומר לו ראובן. "טעית! לא חמש מאות דולר! חמשת אלפים דולר!"

- "תתבייש לך! בזה אתה חושב שתצליח לשכנע אותי?... הרי בכל יום אנחנו אומרים בקריאת שמע 'ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך!' בכל מאורך - פרושו בכל ממונך! יהודי מצווה לתת את כל ממונו ובלבד שלא יעבור על איסור אחד של תורה! ואתה מעז להציע לי חמשת אלפים דולר ובכך הנך סבור לשכנע אותי לעבור על איסור? הרי אם יבוא גוי ויאמר ליהודי: אם לא תדבר לשון הרע - אני שורף לך את הבית ומשאיר אותך בעירום ובחוסר כל, היהודי חייב למסור את כל ממונו ולא לדבר לשון הרע... גם אם תציע לי חמישה מיליון זה לא יהיה עבורי אפילו בגדר 'נסיון' ולא אדבר!"

מה אתם אומרים רבותי? צדיק גדול! אפילו 'ניסיון' אין לו... הוא מוכן 'להפסיד' חמישה מיליון ובלבד שלא לדבר לשון הרע...

ומה קורה יותר מאוחר? עוד באותו היום... שמעון משוחח עם חבר בעניין מסוים. השיחה קולחת. ובתוך כדי

ישנם שני סוגים של מצודות: הסוג הראשון הוא רשת. הדייג משליך רשת לתוך הים והדגים נכנסים לתוכה. הדג נמצא כל כולו בתוך הרשת. הסוג השני הוא חכה. הדייג משליך לים חוט שבקצהו יש מסמר. על המסמר הוא תולה חתיכת לחם, פיתיון לדג, וכשהדג מתפתה לאכול את הלחם, נכנס לו המסמר לתוך הפה וכך הוא תפס. באופן הזה הדג תפוס רק בפיו. הוא לא נמצא בתוך רשת... כל כולו שט במים...

אומר רבי אלה לופיאן זצ"ל: ישנם שני סוגים של יצר הרע: יש יצר הרע שתופס את האדם מכף רגל ועד ראש. פורק ממנו עול מלכות שמים ומחטיא אותו בכל העברות שבתורה. אין תפילין. אין שבת. אין כשרות. אותו אדם תפוס, כל כולו בידיו של יצר הרע.

אך יש סוג נוסף של יצר הרע. הוא אומר לאדם: תלמד. תתפלל. תניח שלושה זוגות תפילין: רש"י, רבנו תם ושימושא רבא. שבת? בהידור רב! ממש "א מחיה"... שומעים את זמירות השבת שלו עד הרחוב השני... ממש "ניט שייך"... כשרות? מה יש לדבר, הידור שבהידור... אלא מאי? הוא חכה! הוא תופס אותו בפה! "הפה שלך - שלי"... הוא נותן לבן אדם את הכל אבל תופס אותו בפה...

דג שתפוס בפה - הוא "תפוס"... הוא תפוס במצודה רעה... הדג חושב שכל כולו בתוך המים אבל באמת הוא תפוס... האדם סבור שהוא צדיק גדול, מדקדק במצוות ולא שם לב כי בעצם הוא תפוס בידיו של היצר.

והמצודה הרעה הזו היא שהחריבה את ביתנו, והגלתה אותנו מארצנו, וכבר אלפי שנים אנו מצויים בגלות נוראה, נהרגים ונטבחים בחשכתה, וכל זאת בעוון חטאי הפה - שנאת חנם, מחלוקת ולשון הרע! יצר הרע השכיל לתפוס אותנו בפה...

הבה ונתבונן: אם יבוא ראובן לשמעון ויאמר לו: "יש לנו עכשיו כמה דקות פנויות, בוא נדבר לשון הרע!"... שמעון ישמע לו? פשיטא שלא! "מה זאת עלה על דעתך?", יאמר לראובן, "לחטוא, סתם כך, בחטא כל כך חמור?"

"לא הבנת את כוונתי", אומר לו ראובן. "לא התכוונתי שתדבר 'סתם כך' לשון הרע... יש עשיר אחד גדול בחוץ לארץ, יש לו קרן מיוחדת ללשון הרע... הוא נותן חמש מאות דולר לכל שתי דקות של דיבור לשון הרע... חמש מאות דולר לא 'הולך ברגל'..."

השיחה 'עולים לדיון' כמה וכמה אנשים... לשון הרע גמור...
- "רגע! רגע! אדון שמעון! כמה קיבלת על הלשון הרע הזה?"
- "כלום!"

- "איך זה שלפני כמה דקות נשאת נאום חוצב להבות אש, שגם
חמשת אלפים דולר לא ישכנעו אותך לדבר לשון הרע, ואילו אתה
מדבר 'בחנים', מבלי לקבל כל תמורה?"
התשובה לכך היא: אף לא אחד ידבר לשון הרע עם "לשם יחוד"...
אם מישהו יציע לו: "בוא נדבר לשון הרע", הוא יתנגד בתקיפות...
מה עושה היצר הרע? בתוך שיחה קולחת, כשלא שמים לב, שם הוא
"תופס" את האדם..."

הקדוש ברוך הוא שלח לנו את רבן של כל בני הגולה, הסבא קדישא,
ה"חפץ חיים", כדי שיפתח לנו את העיניים, יאיר לנו את הדרך, ילמד
אותנו להתבונן ולשים לב כיצד לא ליפול בחכתו של היצר הרע!

יהי רצון שנשכיל להתרחק מדבורי לשון הרע כמפני אש!

על עוון לשון הרע אמרו חז"ל (ערכין טו ע"ב): "אמר רבי יוחנן
משום רבי יוסי בן זמרא, מאי דכתיב: 'מה יתן לך ומה יוסיף לך
לשון רמיה?' אמר לו הקדוש ברוך הוא ללשון: כל אבריו של אדם
זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים,
ולא עוד, אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת
של בשר".

אשאל אתכם, מורי ורבותי: וכי שני השומרים הללו הם אכן גדרים,
המקשים על האדם לדבר? אם אין שיניים יותר קל לדבר? אם עושים
גדר של אבנים ושל ברזל - ניחא, אי אפשר להכנס, אבל הגדרים
האלו שהקב"ה בא ללשון - איזו גדר הם? אם מישהו יעשה גדר
מנייר שהגנבים לא יכנסו - זו גדר?!

ודאי הכוונה ללמוד מוסר מאותן 'חומות', שאדם ילמד וישכיל
ויתבונן - תראו כמה מוחבאת הלשון פנימה, כמה היא זקוקה
לשמירה. כל עוד התינוק לא יודע לדבר - אינו צריך שיניים. ברגע
שהוא מדבר - יש לו כבר שיניים. כל זאת כדי שאדם יתבונן ויבין
כמה שמירה צריכה הלשון.

יש לנו ב"ה את ספר "שמירת הלשון" - קילורין לעיניים. רבי יחזקאל
אברמסקי זצ"ל אמר על ה"חפץ חיים" זצ"ל: כמה פשטות ככה
גדלות. כאשר פותחים את הספרים שלו מבינים כי לשון הרע וגסות
הדיבור, הם פשוט אש!

אחד הדברים שכתובים בחז"ל וה"חפץ חיים" מצטט זאת שוב
ושוב הוא שהמדבר לשון הרע, בתפילה ובלימוד שלו נכנסת רוח
טומאה, והתפילה נמאסת! באותו פה שדיברת לשון הרע אתה
לומד ומתפלל לרבוננו של עולם? א מוראדיגע זאך!

סיפרתי כמה פעמים את הסיפור ששמעתי בבורו פארק. טוב לספר
אותו לאחרים בפרט לילדים.

מלך גרמניה ערך ביקור ברוסיה. כמובן הגיע עם כל הפמליה.

ערכו סעודה גדולה לכבודו, ארוחת ערב גדולה. שר טבחים הגיש
מאכל, שאצלנו קוראים לו קישקע - מעי של בהמה. טוחנים כל מיני
מטעמים ומכניסים בתוך הקישקע.

מלך גרמניה ראה מאכל חדש, טעם ממנו ומאד מצא חן בעיניו.

הוא הורה לשר הטבחים שלו שהצטרף לפמליא: "תיפגש עם שר
הטבחים של רוסיה, ותבקש ממנו את המתכון, כי אני רוצה שתלמד
לעשות 'קישקע'".

אתם יודעים, אוכל למלך זה לא סתם, קצת ככה וקצת ככה. צריך
לשמוע את ההוראות בדיוק מוחלט [ובפרט אצל הגרמנים...], כך
וכך בשר טחון, כך וכך קמח, פלפל, מלח, סוכר, וכמה פפריקה ושאר
תבלינים. הפגישה נערכה והטבח הרוסי הדריך את עמיתו הגרמני
ברשימה מפורטת, ממש על המילימטר.

נסעו בחזרה. מלך גרמניה מגיע לביתו. ויהי היום, הגיע מלך פלוני
לביקור בגרמניה. הטבח הוציא את הרשימה הטמונה באוצרותיו,
ועשה כמו שלימדוהו ברוסיה, הכל בדיוק מוחלט - בשר, מלח, סוכר,
פלפל, פלאי פלאים. הכניס את הכל בתוך הקישקע.

התבשיל היה מוכן, הגישו לסעודה הגדולה, החלו לטעום. המלך
נטל את הסכין ואת המזלג, הכניס לפיו חתיכה של המאכל, ואבוי!
נהיה לו חושך בעיניים. טעם תפל, עם ריח נורא. לא ידעו אם זה
רעל, או שלקחו את האוכל מהאשפה...

מיד הורידו הכל מהשולחן, ובינתיים הביאו לכל המסובים מים
לשטוף את הפה מהגועל שנדבק בו.

אחרי הסעודה רצה כמעט מלך גרמניה להרוג את שר הטבחים.
הטבח התחנן: "אדוני המלך, אני יכול להישבע אלף שבועות, עשיתי
בדיוק כמו ששר הטבחים ברוסיה לימד אותי, לא שיניתי דבר וחצי
דבר. מה אני יכול לעשות שכך קרה?"

המלך הורה לו זעם: "עכשיו אתה נוסע לרוסיה לברר מה היתה
הבעיה והיכן הטעות".

הטבח שמח עד השמיים, העיקר שלא הורגים אותו... יצא לדרך,
הגיע לרוסיה שם סיפר לשר הטבחים של הרוסי: "אוי מה שהיה לנו,
עשיתי את הקישקע והמסובים כמעט הקיאו, הרגישו שאוכלים
זבל..."

הטבח הרוסי ביקש ממנו: "תביא את הרשימה שלך". הגרמני הוציא
את הרשימה, על פיה הכין את הקישקע - אחת, שתיים, שלוש,
ארבע, הכל בסדר.

"רגע", נזכר הטבח הרוסי, "כאשר הבאת את המעי למטבח, מה
עשית?"

"מה פרוש מה עשיתי? טחנתי בשר, טחנתי לחם, פפריקה, מלח
וסוכר, ומילאתי את הכל בתוך המעי".

"אוי, וי!", קפץ הרוסי ממקומו, "אתה נורמלי?! הלא זה מעי של
בהמה! את המעי צריכים לשטוף היטב, עם מים רותחים, ואחר
כך להשרות במים עשירים וארבע שעות, שכל הטינופת תצא
מהמעי והוא יתנקה. אחר כך שוב שוטפים, עד שבטוחים שהמעי
נקי לחלוטין. רק אז אפשר להכניס את כל המצרכים... היכן השכל
שלך?!" - כעס עליו שר הטבחים הרוסי.

יכול אדם להטעין על עצמו את המצוות הטובות ביותר, אבל אם
יכניס אותן בפה לא נקי, הוא מקלקל את הכל!

(מתוך הספר 'חיי ראובן')

במשך שלושה ימים אמרתי תהילים, וביקשתי מהשי"ת שהוא יתפגר באופן סופי ומוחלט, ואכן לאחר שלושה ימים הוא התפגר ומת. עם אמונה שלמה בקב"ה ותפילה מעומק הלב - אפשר להרוג את סטאלין! עם אמונה ותפילה אפשר להרוג את המן שבכל דור ודור!

הרה"ג רבי מאיר צימרוט שליט"א על שערי שמים שפתוחים ביום הפורים

"ויהודי הזה כאמור, כעס עלי מדוע אני מדבר על המן של ימים עברו, ולא על המן שלנו' בוא נראה איך הקב"ה מציל אותי היום!" קרא לעברי."

"נענתי ואמרתי לו: 'דע לך, שסטאלין הוא בסך הכל בן אדם. הוא יכול להרוג עשרה מליון אנשים, עשרים מיליון, חמישים מיליון, אך את היהודים הוא לא יצליח להשמיד!'"

"כעסו של היהודי התעצם: 'על מה אתה מסתמך? מדוע שהוא לא יצליח? הוא בשיא כוחו! הוא ניצח את כל מי שניסה לקום כנגדו! הנה תראה: הוא בן חמישים, ואין לו אף לא שיערה לבנה אחת...'"

"אמרתי לו: 'הכל נכון, אבל אני חוזר ואומר לך: סטאלין הוא בסך הכל בן אדם. אם הקב"ה ירצה בעוד חצי שעה הוא לא יהיה כאן...'"

"הוא הסתכל עלי, כמי שיצאתי מדעת...'"

"אמרתי לו: 'אתה יודע מה? לא בעוד חצי שעה! בעוד עשרים דקות - הוא לא יהיה כאן...'"

"כעבור כמה דקות שמענו קולות המולה בוקעים מהמסדרון. שמענו את הסוהרים מתרוצצים ומשוחחים בקולי קולות... היה ברור שקרה משהו!"

"התברר שסטאלין - באותן דקות של ליל פורים - חטף שטף דם במח!"

"במשך שלושה ימים אמרתי תהילים, וביקשתי מהשי"ת שהוא יתפגר באופן סופי ומוחלט, ואכן לאחר שלושה ימים הוא התפגר ומת." עם אמונה שלמה בקב"ה ותפילה מעומק הלב - אפשר להרוג את סטאלין!

במקומות רבים בדברי חז"ל מוצאים אנו עד כמה גדול כוחה של תפילה. לא תמיד ניתן לראות בחוש איך תפילה על דבר מסוים מתקיימת, אולם לפעמים הדבר מתגלה לעין כל, ולא ניתן להכחיש כי מה שארע - אינו אלא מחמת תפילה ובקשה.

במשך שנים רבות גרתי בשכנות לרבי יצחק זילבר זצ"ל, שמרן הרב אלישיב זצ"ל אמר עליו, שהוא אחד מל"ו צדיקים שהעולם עומד עליהם.

לעולם לא אשכח אותו! נסענו יחד אלפי קילומטרים לשיחות חיזוק בכל רחבי הארץ.

במו עיני ראיתי את רבי יצחק זצ"ל מפשיל את זרועות ידיו כלפי ציבור השומעים מראה להם את הורידים ואומר: "שנים רבות שהיתי בסיביר, ובסיעתא דשמיא לא חיללתי שבת! ביום שישי הייתי חותך את הורידים האלו שבזרועות ידי, כדי שלא אצטרך לעבוד בשבת. הקומוניסטים ימ"ש היו רואים את הדם הזב מהם, ואת התחבושות הספוגות בדם, והיו משחררים אותי מעבודה!"

באחת הפעמים שמעתי אותו מספר:

"במשך שנים ישבתי בכלא הסובייטי. והנה הגיע פורים, ולא היה לנו מגילה לקרוא ממנה, אספתי את כל היהודים, והתחלתי לספר להם את סיפור המגילה. סיפרתי להם שהיה איש צר ואויב, ושמו המן, שביקש להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים, והקב"ה שלח לנו - ברוב רחמיו וחסדיו - את מרדכי ואסתר, והציל אותנו מידי."

"והנה לפתע, נעמד אחד יהודים, והחל לקרוא לעברי כעס: 'מדוע אתה מספר לנו סיפורים שקרו לפני אלפי שנים, על איזה המן אחד שרצה להשמיד את כל היהודים? יש לנו המן היום! גם סטאלין מבקש להרוג את כולנו! הבה ונראה איך הקב"ה מציל אותנו מההמן שלנו! זה יותר מענין אותי מאשר איך הוא הציל את היהודים מהמן שלפני אלפי שנים...'"

"והיהודי הזה צדק! לסטאלין, אכן היתה תכנית מסודרת להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים ולשלוח את כולם לסיביר הקפואה, והוא עוד תכנן לעשות זאת ב'אלגנטיות', כביכול שולח הוא אותם לשם לטובתם, ומתוך דאגה לעתידם... הוא בנה קרוואן ארוך בלי חלונות, ותכנן לשכן בו את היהודים, בקור של חמישים מעלות מתחת לאפס. לימים ניסו להכניס לשם תבואה, אך היא לא הצליחה לשרוד וקפאה למוות... הוא גילה באזני אנשי סודו שהוא משוכנע, שחמישים אחוז מהיהודים ימותו בדרך, ועוד חמישים אחוז יקפאו שם למוות."

"כעבור כמה דקות שמענו קולות המולה בוקעים מהמסדרון. שמענו את הסוהרים מתרוצצים ומשוחחים בקולי קולות... היה ברור שקרה משהו! "התברר שסטאלין - באותן דקות של ליל פורים - חטף שטף דם במח!"

שמים פתוחים, וניתן לבקש ולהשיג גם דברים כאלו, שכל השנה קשה להשיג אותם.

חז"ל דורשים על הכתוב (תהילים לט, ד): "חם ליבי בקרבי בהגיגי תבער אש", "חם" בגימטריה ארבעים ושמונה. בארבעים ושמונה שעות של ימי הפורים - כל התפילות מתקבלות. כל הפושט יד - נותנים לו, גם דברים שבכל השנה קשה להשיגם.

ה"חתם סופר" זצ"ל כותב, כי קבלה יש לו מהגאון בעל ה"שב יעקב", שמי שלומד תורה בין מגילה של לילה למגילה של יום - הוא בן עולם הבא!

רבי חיים קניבסקי שליט"א הוציא מכתב, ובו כתב שכל אחד צריך למצוא בפורים "זמן חשוב" ללימוד התורה. לא יעלה על הדעת שבפורים - יום בו קימו וקבלו היהודים, עליהם ועל זרעם, את התורה מאהבה ומרצון - אדם יהיה עסוק כל שעות היום והלילה במצוות היום, ולא ימצא "זמן חשוב" ללימוד תורה! והוסיף ואמר בשם אביו הסטייפלר זצ"ל: מי שזכה ללימוד בזמני רפיון - זכה להיות גדול בתורה!

כמה חשוב לנצל את היום החשוב הזה, יום פורים, יום בו שערי שמים פתוחים, לבקש ולהתחנן ב"אתה חונן לדם דעת", ב"רפאנו ה' ונרפא", כי זהו הפורים האמיתי! מהותו האמיתית של פורים היא "קימו וקבלו": התחזקות בתפילה התחזקות בתורה, התחזקות באמונה!

(מתוך דורש טוב פורים)

עם אמונה ותפילה אפשר להרוג את המן שבכל דור ודור! דרך אגב, גם בספרי ההיסטוריה של הרוסים כתוב, שסטאלין קיבל שטף דם במח בליל פורים, אלא ששם מסופר שהיה זה לאחר שישב במסיבת חברים שהסתיימה לפנות בוקר, ובבוקר מצאוהו שוכב על הרצפה בחדרו. תחילה פחדו לגשת אליו. כה גדול היה הפחד ממנו. וכשנגשו - כבר היה מאוחר מידי.

כך היא הגירסה שלהם, אך, כאמור, רבי יצחק זילבר סיפר כי שטף הדם ארע בשעה מוקדמת יותר, כמה דקות לאחר שחזק את היהודי באמונה בהשי"ת.

כח התורה הצטרף לכח האמונה

והנה, סיפר הרב יצחק ברילנט, שבאותה שנה, באותה שעה, ישב נער בבית הכנסת בירושלים והאזין לקריאת המגילה. הנער הזה היה ממש בבחינת "לא ימיש מתוך האוהל". הוא היה יושב ולומד בחשק ובהתמדה, יומם ולילה. לא היתה לו כל שייכות עם משחקי הנערים בני גילו, ואף פעם הוא לא היה דופק ב"המן" כפי שנהגו הנערים.

למרבה הפלא, כאשר הגיע בעל הקורא ל"המן" האחרון - הנער התחיל לדפוק ולדפוק בלי הפסק. כל המתפללים, שהכירו את הנער לא הבינו מה קרה לו הפעם, ואפשרו לו להמשיך ולדפוק כאות נפשו. כשסיימו לקרוא את המגילה שאלוהו לפשר הענין.

נענה הנער ואמר: "ב"ה אני יושב ולומד בהתמדה רבה, יש בידי את כח התורה. אני מאמין באמונה שלמה שעם הכח הזה - כמו שהמן הרשע התפגר - כך גם סטאלין יתפגר! דפקתי בעוז ובתעצומות, וביקשתי מהשי"ת שבזכות לימוד התורה שלי - הוא יגאל את היהודים מידי של סטאלין, כפי שגאל אותם מידי של המן הרשע!" הנה כי כן, בליל פורים של אותה שנה, בדיוק באותו זמן שרבי יצחק זילבר הכריז בתוך בית הכלא הסובייטי, מתוך אמונה שלמה: "סטאלין הוא בסך הכל בן אדם. אם הקב"ה ירצה - בעוד חצי שעה הוא לא יהיה כאן" - באותה שעה בדיוק ישב נער בבית כנסת בירושלים, דפק את המן ומבקש מהשי"ת, מכח התורה: "כן יאבדו כל אויבי ה'", וסופו של סטאלין יהיה כסופו של המן!

זה עם כח האמונה, בברית המועצות, וזה עם כח התורה, בירושלים - הפילו את סטאלין!

יום המסוגל

כה גדול הוא יום הפורים! יום המסוגל לישועות גדולות! כל שערי

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

הניוז היומי של דרשו.

במוצאי פורים נכנס צעיר שיכור לחדרו של רבינו והשמיע צעקות רמות, אחר כך החל לשבח את רבינו בהפלגה יתירה. רבינו סובב את הראש לקיר ולא רצה לשמוע את נאומו של הצעיר, הנוכחים גררו אותו החוצה...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על הסכנות ביום הפורים, ומדוע פורים זה עת רצון לישועות

"לִיְהוָה יִתְּה אֹרֶה וְשִׁמְחָה" (אסתר ח', ט"ז)

מכתבים ממרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל לפני פורים:

זהירות מפגיעה באנשים: היות שמתקרבים ימי פורים דפרזים ודמוקפין, בהם יש חשש של פגיעה באנשים, בחורים ומחנכים, אשר זה חטא ועוון גדול, והרבה שנים אחרי זה סובלים הפוגעים והמביישים, ולא יודעים את חומרת הדברים, באתי בזה לעורר כי זה כמשחקים באש, ושומר נפשו ירחק מעוון החמור של המלבין פני חברו ברבים.

ויהי רצון שהזמן ינוצל לחיזוק ולאהבה בין אחד לרעהו ולכל לומדי ומלמדי תורה, וכל אחד יתרומם ברוחניות כנפש לב מבקשי השי"ת.

ט"ז אדר א' תשע"א לפ"ק

זכות שנפלה בחלקכם: לבני ישיבתנו היקרים הי"ו. כבר דיברנו כמה פעמים על הזכות שנפלה בחלקכם ללמוד תורה בליל פורים, שהוא יום של 'קבלו באהבה' (ובשנה זו קשה לי להשתתף עמכם בשמחתכם), והנני לברככם שתזכו בזכות זה לעלות מאד בתו"ש כל אחד לפי מדרגתו ותצליחו ברוחניות וגשמיות.

א"ל שטיינמן מוצש"ק ליל פורים תשע"ד. (קובץ אגרות ס"ב)

עבודת ה' בפורים: לבני חביבי הק' עליהם יחי'. קשה עלי להשתתף עמכם, ואמרתי להעלות כמה דברים על הכתב, הנה הקב"ה ברוב חסדיו נתן לנו את התורה והדריכנו איך לקיימה, והנחילנו מועדים, ורבנן הוסיפו עליהם עוד חנוכה ופורים, ובעמדנו לפני ימי הפורים, ויש החושבים שבזמן כזה אפשר לעשות מה שרוצים, אבל אין זה כך, אלא שבכל יום יש את עבודת ה' בדברים מסוימים, ובשבת ומועדים יש גם מצוות היום, וזה רק עבודת ה' לא סתם הוללות והתפרקות, ומה שיש ביום יותר מצוות, יש בו יותר קדושה, ומסוגל לעלות בו ביותר, אשריכם שאתם מתחזקים בימים אלו בלימוד התורה ובתפילה, ויש לראות שח"ו שלא נכשל ולא נגרר אחרי דברים לא נכונים, רק יראה כ"א למשוך עצמו לאהבת לתורה ויראת שמים ומעשה המצוות, ומדות טובות בין איש לחברו, והקב"ה יערה עליו רוח טהרה ויזכה ברוחניות וגשמיות. המשתתף ושמוח עמכם ליל פורים תשע"ה (קובץ אגרות ס"ג).

לשבח את רבינו בהפלגה יתירה. רבינו סובב את הראש לקיר ולא רצה לשמוע את נאומו של הצעיר. הנוכחים גררו אותו החוצה, אך רבינו לא היה רגוע מכך, וחקר שמא קרה לו משהו בעת הגרירה - אולי קיבל מכה וכדומה.

זהירות גם לילדים: שח הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ילד שזרק חומר נפץ וגרם לקטיעת אצבע של ילד אחר, הילד התדפק על דלתו של מרן הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, ושאל כיצד לעשות תשובה על המעשה הנורא שעשה. תשובת מרן זצוק"ל היתה: "איני יודע כיצד עושים תשובה על דבר כזה!"

הילד ניסה שוב ושוב, אבל הגאון הגראי"ל זצוק"ל פכר את ידיו בתנועה של 'איני יודע' ולא השיב.

(הגר"י זילברשטיין הסביר את תשובתו של הגאון הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, ואמר שבאמת אי אפשר לדעת כיצד עושים תשובה על דבר כזה, שהרי כבר הבאנו בעבר שהספר חסידים (סי תקצ"ה). מתקשה בדבר הכפל במילות הפסוק 'והשיב את הגזילה אשר גזל', ומתרחץ שאמנם אם הגזלן משיב את גזלתו עוד באותו יום די בכך, אולם אם השיב רק לאחר יום או יומיים, הרי שצריך להחזיר לנגזל גם את ההפסד שהיה לו באותם יום או יומיים, שבהם היה יכול לעבוד עם השור או עם החמור, ונמנע הדבר ממנו בשל הגזילה, ואם הגזלן לא החזיר את פערי ההפסד הללו הוא נשאר גזלן. וכמו כן ממשיך ה'ספר חסידים', כדי לצאת ידי שמים, יש לחשב את הצער שהיה לנגזל וכו', ואם במקרים אלה כל כך קשה לאמוד את הצער, הרי שבמקרה שלנו כאשר אחת האצבעות של הילד נקטעה, באמת

מעשה התרחש פעם במוצאי פורים. צעיר שיכור נכנס לחדרו של רבינו, ובמעמד האברכים השמיע צעקות רמות. אחר כך הוא החל

אי אפשר לדעת כיצד ניתן לחזור בתשובה על כך, וזו היתה תשובתו של הגאון הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל).

(עלינו לשבח ח"ו עמ' תע"ח, והעירו מדברי המהרש"א סנהדרין לז, א ד"ה היו יודעין דכ' דדברי ה'ספר חסידים' הוא רק בדיני נפשות ולא בדיני ממונות ויל"ד האם המקרה לדיני נפשות).

תחפושת ראויה: אמר רבינו: יש להזהיר לילדים להתחפש כמו צדיקים וצדיקות, ולא כמו רשעים או מחללי שבת וכדומה, שכל דבר משפיע על השאיפות של הילד. (מים חיים עמ' 78)

וסיפר שאמרו לו בשם הגר"ק שליט"א שאמר בשם אביו הסטייפלר זצ"ל שמי שהתחפש בישיבה בפורים להמן יצא לתרבות רעה, אמר רבינו אני חושב בטעם הדבר כיון דהוי כפתיחת פה לשטן. (יש כאלה שמתחפשים לשוטר וכדו' ובאמת הדבר לא טוב).

עת רצון: רבינו הסביר למה פורים הוא עת רצון, שיש עקרונות שנפקדות וכן אנשים נפקדים בפרנסה, מפני שזה יום גדול לקיים מצוות של בין אדם לחבירו, ה' אוהב מאד את כלל ישראל, ביום שבו מתרבה אחווה ורעות. (ואני תפילתי לך ה' עת רצון וכו').

ונאים הדברים למי שאמרם: סבלנותו הנדירה של מרן הגרא"ל והקפדתו הייחודית בנושא בין אדם לחברו, מתבטאת רבות בחיי היומיום, ודוקא בפכים הקטנים, שנראים לכאורה כשוליים, אך מעידים כאלף עדים על טוהר ליבו ונשמתו של רבן של ישראל.

ונפשי כעפר לכל תהיה: סיפר אחד מתלמידי רבינו, כי יום אחד, בעת קבלת הקהל לאחר תפילת ערבית, חלף בחור צעיר בין העומדים, כשכל כוונתו היתה רק כדי להצטלם עם רבינו. הוא הושיט יד לרבינו בעוד פניו מופנות כלפי הצלם, והוא מורה לו באצבע "לצלם! לצלם!" לבני הבית ניכר היה כי הרגע המביש הזה מכאיב לרבינו, אך הוא לא הגיב מאומה עד שההוא סיים את מלאכת הצילום... בסיום קבלת הקהל דיבר פלוני עם רבינו על אודות חסרון הדרך ארץ שנראה כאן קודם, ורבינו הגיב "כל יום זה כך!"

אף שלא פגעת בו: פעם לחש רבינו לתלמידו, כי אחד מהאנשים שלזכותם הוא מקפיד להכניס מדי יום מטבעות לצדקה הוא אדם שבעבר היו לו דין ודברים עמו, ועל אף שלא היתה זו מריבה ממש ורבינו לא פגע בו, חלילה, בכל זאת הוא מרגיש צורך "לפצות אותו", כלשון רבינו, ולעשות בכל יום משהו לטובת נשמתו, וכן לטובת אדם נוסף כדוגמתו.

והוסיף רבינו: "ואף שאני לא פגעת בו, והוא כן פגע, בכל זאת - מי יודע, שמא היתה לי קצת אשמה בזה".

לשון נקיה: מעשה היה שיהודי לקח דבר מה מבית רבינו, וכששאל

רבינו היכן הוא אותו חפץ, השיב אחד מבני הבית: "כנראה פלוני גנב את זה". רבינו לא הסכים עם הנוסח ואמר: "יהודי אינו גנב. תאמר שאולי הוא חס על החפץ הזה, שמא כאן בבית ילך לאיבוד ולכן לקח לעצמו".

לשון רכה: כמה פעמים הדרוך רבינו את מקורביו על פי מכתבו של הגר"ח מוולוז'ין, לאמר: על ידי מידת הסבלנות האדם משיג את רצונו יותר ויותר מכל תקיפות שבעולם. אולם בני אדם טועים בכך. עוד אמר לבנו הגאון רבי שרגא שליט"א: "גם כאשר הייתי ראש ישיבה יחידי בישיבת כפר סבא, לא דברתי בתקיפות. לדוגמא, בענין קבלת תלמידים לישיבה, דברתי עם הצוות רק בנוסח של 'שמא', 'אולי' ו'אפשר'. אם מדברים בתקיפות - אדרבה, זו סיבה שהדברים יתקבלו פחות".

הרבנית שטיינמן ע"ה סיפרה, כי פעם לא חש רבינו בטוב במשך כמה ימים, ולא יכול היה לקבל קהל. לילה אחד דפקו אב ובנו דפיקות נמרצות על הדלת. האב אמר כי מדובר בעניין של פיקוח נפש ממש, שאינו סובל דחוי, כיון ששמעה כך, סברה הרבנית לתומה שאכן יש להכניסם גם בשעה זו.

היא שאלה את בעלה אם יוכל לקבל את השניים העומדים בפתח ופיקוח נפש בפיהם, והוא הסכים שיכנסו. הם אכן נכנסו בזריזות, וכעבור כמה דקות יצאו בסבר פנים מחויך ומרוצה. הרבנית התפעלה ממהירות יציאתם ותמהה בינה לבין עצמה: "איזה עניין של פיקוח נפש יכול היה להיות דחוף כל כך ולבוא על פתרונו תוך רגעים ספורים?" אף על פי שבדרך כלל לא שאלה את הבאים למבוקשם מרבינו, הפעם חרגה ממנהגה והתעניינה אצל השואל: "מה היה המקרה הדחוף כל כך?"

האיש השיב, כי בימים אלו מגישים רשימות לבחירות לכנסת, והוא בא לשאול האם כדאי לו להגיש רשימה לבחירות. "כיון שמועד ההגשה מסתיים בעוד שעות בודדות, בשעת חצות". הסביר, "היה העניין דחוף במיוחד".

"נו, ומה השיב לכם הרב?" התעניינה הרבנית. "הוא ענה לי שלא אגיש מועמדות, כי אף אחד לא יבחר בי חוץ ממנו", ענה האיש בהצביעו על בנו...

נראה שרבינו אמר לו זאת בנועם ובחכמה, באופן שהאב לא נפגע כלל אלא קיבל את הדברים ברוח טובה מאוד.

לאחר מכן שאלה הרבנית את רבינו, כיצד קרה שהשואל יצא בחיך, ורבינו ענה בבדיחותא: "כנראה הוא חשב שרק הוא יצביע לעצמו, ושמח להווכח שברור לי כי גם בנו יצביע לו, ויהיו לו שני קולות..." ('כאיל תערוג')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הוציא הגוי סכין גדולה וכמעט שהניפה על ראש היהודי והזהירו, שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו - יהרגהו. בלית ברירה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי. לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת סליחה ומחילה, נענה היהודי ואמר לו: "אינני סולח לך", ולשאלת הגוי מדוע, השיב: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על פורים

המלמד לכתוב על ענייני השירה, שם הודה על האמת שבשיעורים אלו התנהג כהוגן, כי אהב לשיר ולזמר. ויהי כאשר הגיע הילד לביתו והראה לאביו את ה'תעודה' החל האב לקרוא הנכתב בה, ויהי כראותו שלימודו לא היה כהוגן שתק ולא אמר מאומה, כי הבין שבנו לא ניחן בכשרונות, וגם כאשר המשיך לקרוא שתפילתו לא היתה טובה וכן התנהגותו לא היתה כראוי לא אמר לו ולא כלום, כי דן אותו לכף זכות שמא קשה לו לקבל מרות מן המלמד, וכך המשיך לקרוא בשתיקה את הדברים הקשים שכתב המלמד, אבל כאשר ראה שב'זמרה' הצטיין לשבח, או אז סטר לו אביו על לחיו.

תמה הבן ושאל: "אילו היית מכה אותי בקריאתך את התעודה עד עתה ניחא, כי אכן לא למדתי ולא התנהגתי כדבעי, אבל מדוע מעניש הנך אותי דייקא בדבר שהצטיינתי לשבח?"

השיב לו האב והסביר: "אדרבה, את עצם הנהגתך עוד אפשר להצדיק ולומר שהיית בבחינת אונס דרחמנא פטריה, אך איך שייך לשיר ולשמח במצב כזה? ועל כך מגיע לך עונש..." והן הדברים, שלכה"פ היו צריכים להצטער במה שנאלצו להשתתף בסעודתו של אותו רשע, ואילו הם נהנו מן האיסור.

וכן כתב ה'חתם סופר' (תו"מ מגילת אסתר ד"ה איתא במגילה), דאע"פ שהיו אנוסים ומוכרחים להשתתף בסעודה, היה עליהם להשביע את נפשם עם מאכלים כשרים בטרם בואם לסעודה בבית אחשוורוש, וממילא היו אוכלים שם 'אכילה גסה' ולא לתיאבון.

(באר הפרשה')

מקשים העולם, מה היה חטאם של ישראל באותה סעודה, הרי דרשו חז"ל (מגילה יב.). 'לעשות כרצון איש ואיש (אסתר א ח) - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן', ואם כן הרי היו כל המאכלים ושאר ענייני הסעודה ב'הכשר' של מרדכי הצדיק ומה עוון יש בזה? וביארו על פי מעשה ש(לא) היה, פעם נסעו ישראל וגוי יחדיו בדרך, אחר שהילכו כברת דרך הוציא היהודי מצקלונו מאכלו אשר הביא עמו מביתו, בירך על המזון ופטר את הרפרפת אכל ושתה, ואילו הגוי הוציא 'בשר שמן' וניגש לאוכלו, וב'נדיבות לב' הציע ליהודי להצטרף עמו בסעודתו, אך היהודי התנצל ואמר שאסור לו לאכול מבשר גויים. בגמר סעודתו שתה הגוי מיינו, גם בזה סירב היהודי לשתות מכוסו ואמר לו ש'סתם יינם' אסור על איש ישראל. הגוי שלא נתברך ב'בינה ודעת' להבין את דברי היהודי והוכרח היהודי להסביר לו ב'רחל בתך הקטנה', שהתורה אוסרת לאכול בשר ויין של גוי זולתי במצב של סכנה ופיקוח נפש, ואף הוסיף והסביר לו 'פיקוח נפש' מהו. ויהי כשומעו כי כן - הוציא הגוי סכין גדול וכמעט שהניפה על ראש היהודי, והזהירו שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו יהרגהו על אתר, בלית ברירה עשה כפי שנצטווה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי, לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת סליחה ומחילה וכפרה על מעשיו, נענה היהודי ואמר לו בתוקף- "אינני סולח ומוחל לך!" ולשאלת הגוי מדוע לא יסלח לו, השיב: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..." והיינו שאותו איש שמח עם הסיבה של הפיקוח נפש שנקלע לידו כדי שיוכל לאכול ולהנות מן הסעודה.

וזהו אומרים, 'לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע', כי הגם שהיה מקום לומר שאולי היו מוכרחים להשתתף בסעודה מפני השלום ולתת כבוד למלכות, וכמו כן לא היה איסור באכילתם שהרי סידרו את הכשרות על הצד היותר טוב - מכל מקום לא היה להם ללכת לשם מרצון ולהתענג מחבורתם של גויים טמאים פוחזים וריקים, והיו צריכים ללכת כמי שכפאם שד ומחמת ההכרח, ולא ליהנות מן ההליכה והשותפות.

באופן אחר משלו ענין זה, בילד פרא אדם, שהמלמד לא הצליח לחנך אותו. לסוף השנה חקק המלמד את כל התנהגות הילד עלי 'תעודה' - שלא למד כהוגן, ואף לא התפלל כראוי, ובהתנהגותו הפריע לכל התלמידים, וכיוצא בדברים אלו, זולת כאשר הוצרך

אמר לו ה"פני מנחם", "עליך להודות לה"... שאל האיש ברוב השתוממות "על מה אני צריך להודות? על זה שלקחתי חתן עם הארץ שאינו יודע ללמוד???" אמר לו ה"פני מנחם", "כשעשית את השידוך הזה, לקחו ממך את ה"שכל" כדי שאכן תקח את החתן הזה לבתך, ברם תודה להשי"ת שלפחות כעת החזירו לך את השכל"...

דבי מלכא בגילופין - פנינים בדרך צחות

מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד

ואולי י"ל, דהנה הדגים אינם מפריעים לשום אדם - ה"חיות", הם מפריעים לבני אדם, הם רודפים אחריהם ומצירים את צעדיהם, הם נושכים וכדומה - לא כן ה"דגים", הם לא מפריעים ורודפים שום אדם, וממילא אנו מבקשים, שהילדים שלנו יהיו משולים לדגים - ולא ירדפו את ההורים...

סיפר לי הרה"ג רבי דניאל גראס שליט"א רב וראש הכולל "נעימת החיים", שפעם הגיע אחד עם שאלה אל הגה"צ רבי אברהם חיים שפיצער זצ"ל אב"ד קהילת "אור החיים" בבארא פארק, והרב פתח את דלתו כשהוא לבוש עם כיפה של שינה (שלאף קאפל), והיהודי השואל הביט על הרב בעיניים תמהות. כשהבחין הרב בהשתוממותו, אמר לו: אתה חושב ש"רב" אסור לו לישון?...

באחד מדרשותיו של המגיד מישרים הנודע הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל במקהלות עם, אמר לקהל השומעים, שפעם אחת אמר לו הגה"ק ה"חזון איש" זצ"ל, שלצורך דרשותיו המלהיבות את הלבבות ומחזקים לעבודת ה' אשר הוא מתבלם בסיפורי מעשיות, מותר לו לספר גם סיפורים שלא אירעו באמת...

איתא בחז"ל (מסכת שבת דף ל' ע"ב): דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן. וראה בפסיקתא דרב כהנא (פי"ב אות כ"ה), שבפנים הרבה נראה להם הקב"ה לישראל, ובפנים שוחקות לאגדה... בפרשת המלך נאמר (דברים י"ז, י"ח): והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת. מיתאמרא משמיה דהרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע שפירש את הכתוב בדרך רמז, דהנה אמרו חז"ל (ראה מס' גיטין דף ס"ב ע"א) "מאן מלכי רבנן", והכתוב רומז לאלו התלמידי חכמים, "והיה כשבתו על כסא ממלכתו" - כשאתם יושבים על כסא המלוכה, לא יצאתם ידי חובתכם, אלא "וכתב לו את משנה התורה הזאת" - צריכים אתם גם לעסוק בתורה...

אדם אחד שלקח חתן לבתו, שפך את לבו והתאונן בפני הרה"ק בעל "פני מנחם" מגור זי"ע, שבעוד שקודם החתונה, הוא חשב שהוא לוקח חתן שהוא "רבי עקיבא איגר", ברם כעת, לאחר החתונה, הוא רואה שאין בו לא מיניה ולא מקצתיה, והחתן הוא עם הארץ גדול אשר אינו יודע בין ימינו לשמאלו, ויש לו מזה עגמת נפש גדולה מאוד.

אמר לו ה"פני מנחם", "עליך להודות לה"... שאל האיש ברוב השתוממות "על מה אני צריך להודות? על זה שלקחתי חתן עם הארץ שאינו יודע ללמוד???" אמר לו ה"פני מנחם", "כשעשית את השידוך הזה, לקחו ממך את ה"שכל" כדי שאכן תקח את החתן הזה לבתך, מפני שזה היה השידוך הראוי לבתך מן השמים, ברם תודה להשי"ת שלפחות כעת החזירו לך את השכל"...

שמעתי מאת הרב יוסף דוד בראך שליט"א מחשובי מתפללי בית מדרשינו - דהנה נאמר בברכת יעקב (בראשית מ"ח, ט"ז): וידגו לרוב בקרב הארץ. ויש לתמוה, למה המשלים דווקא ל"דגים"?

בדיוק באותו זמן עבר שם אחד מתלמידיו ולתדהמתו הוא רואה את רבו, הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל שנחשב לאחד מגדולי הדור, יושב בפינה נידחת במטבח, מחופש להלך עני, ואוכל משיירי המאכלים של בני הבית... מפיו נפלטה זעקה: "רבינו!..." רבי יצחק השתיקו והזהירו: "אם תגלה מי אני - לא אמחול לך!"

הגאון רבי יוסף מוגרבי שליט"א על גדלות וענווה של גדולי ישראל

ומתנות לאֲבִיזִים (אסתר ט' כב')

גדול הדור שהתחפש לעני

הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל היה אחד מגדולי הצדיקים ובעלי המוסר בדורות האחרונים. הוא לא רק למד מוסר מתוך ספרים, אלא חי מוסר, נשם מוסר, וכל חייו היו מושגתים על ערכי המוסר הנעלים.

יום אחד החליט שעליו לצאת לגלות. לבש בגדי עניים ועזב את עירו בלי להודיע על כך לאיש - גם לא לתלמידיו. בדרכו השתדל להגיע למקומות שלא מכירים אותו, שם היה מראה את עצמו כעני המבקש נדבה.

באחד הימים הזדמן לבית יהודים רחמנים, שהואילו בטובם להכניס את ההלך העני, ולתת לו מעט מאכל ומשקה להחיות את נפשו. מטבע דברים, הושיבוהו בקצה המטבח, והניחו לפניו צלחות עם שיירי המאכלים שנותרו מסעודתם.

בדיוק באותו זמן עבר שם אחד מתלמידיו ולתדהמתו הוא רואה, לא פחות ולא יותר, את רבו, שנחשב לאחד מגדולי הדור, יושב בפינה נידחת במטבח, מחופש להלך עני, ואוכל משיירי המאכלים של בני הבית... מפיו נפלטה זעקה: "רבינו!..."

רבי יצחק השתיקו באחת והזהירו: "אם תגלה מי אני - לא אמחול לך!"

"לא אגלה את סודו של הרב", הסכים התלמיד, "אך תורה היא וללמוד אני צריך, מה פשר הנהגה זו של רבנו?"

ורבי יצחק זצ"ל הסביר: "רציתי לטעום טעם של עניות מה היא, כדי שאבין לנפש העני. אינני יכול לומר לאחרים דברי מוסר בנושא שאינני מכיר ומרגיש אותו באופן אישי. הדברים לא יתקבלו על לב השומעים. רציתי, אפוא, לחוש בעצמי מהי הרגשתו של העני."

שתיקה הנובעת מענווה

אותו רבי יצחק בלאזר זצ"ל, השתתף פעם באסיפה של הרבה

מגדולי ישראל, ובראשם הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל, רבה של בריסק.

כשיושבים רבנים יחדיו, על מה הם מדברים? כמובן, בדברי תורה. פתח בעל בית הלוי ואמר: "כבוד הרבנים הגאונים, יש לי קושיה חמורה שברצוני להציג בפניכם". הוא ציטט את דברי הגמרא במקום אחד, והראה כי הם נסתרים מגמרא אחרת במקום פלוני, קושיה! התחילו הרבנים להתפלפל ביניהם, זה מיישב וזה סותר, מלחמתה של תורה.

האסיפה נמשכה למעלה משעה, וכל אותו זמן ישב רבי יצחק בלאזר בשקט, לא דיבר מילה, לא ניסה לחוות דעה בענין, כלום!

הרב מבריסק הביט לעברו מדי פעם, לראות אולי יגיב - אבל שום דבר, רבי יצחק נותר דומם.

בסופו של דבר, הרב מבריסק אמר שני תרוצים על הקושיה, כולם היו מרוצים מהקושיה ומהתרוצים, והאסיפה נגמרה.

בדרך הרהר הרב מבריסק במה שארע באסיפה. "אינני מבין", חשב לעצמו, "הלא ספרו על רבי יצחק בלאזר שהוא אחד מגדולי ישראל, בעל מוח חריף. והנה כעת, באסיפה, לא ניכרה עליו, לא חכמה ולא חריפות המח. אני חייב לדעת מי באמת, הבן אדם הזה."

כשהגיע לביתו ביקש שיביאו את ספרו של רבי יצחק בלאזר, פרי

האם משלוח מנות לרבנים - יש בו חשש שוחד?

ב) שכבר כמה שנים שאינני רואה את משלוח מנות של פורים כמה שולח כל אחד ואחד, רק זוגתי תחי' מקבלת, ואיש אחד כותב כדי לדעת למי להשיב משלוח מנות ואיני רואה כלל, אמנם כתב שזה לפנים משורת הדין, עי"ש.

מנהג ישראל לשלוח ביום הפורים משלוח מנות איש לרעהו, ורבים אף שולחים מנות מכובדות לרבני העיר ולדייניה, ויש לדון האם אין במשלוחי מנות אלו משום שוחד.

בשו"ת דבר שמואל (לרבי שמואל אבוהב סי' קצא) דן לגבי בעל דין ששלח לדיין שדן אותו משלוח מנות, האם יש לפוסלו מלדון את המשלח,

וכתב שם שהכל תלוי לפי הענין וראות העין, שאם מקובל בעיר לתת משלוחי מנות לדיין, גם מי שהוא לא דן אותם, ונראה מהענין שגם הבעל דין הזה נוהג כמנהג הקהל, אין לפוסלו,

אולם אם נראה מהענין ומסגנון המשלוח, ששלח זאת במיוחד משום שדן אותו, יש להתרחק מזה ולא לקבל כלל.

מהראוי להביא את דברי כסף הקדשים (להגה"ק מבוטשאטש בהגהות על שו"ע חו"מ סי' ט' סעי'

האם מלכת אנגליה בזמן "הבן איש חי" היתה אוכלת בשר כשר?

ותירץ: שהיתה לוקחת בשר משחיתת ישראל באומרה כי זה יפה לגוף שהוא בדוק מטריפות שהם נעשים על ידי חולאים.

ומוסיף שם: שעד עתה יש באירופא אנשים שאינם ישראל והם אין אוכלים בשר רק מטבחי ישראל שהוא כשר, ואומרים שגם המלכה של אנגליה ירום הודה אין אוכלת אלא רק בשר כשר שחתום מן החכם שהוא כשר.

"וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטֶרֶפָה בְּאֶזְרַח וּבְגֵר וְכַכֵּס בְּגִדָיו וְרִחֵץ בְּמַיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהָר" (ויקרא יז, טו)

בקב ונקי (פר' צו) הבאנו מהראשונים, כמה וכמה אופנים שאפר לדעת איך לבדוק בהמה אם היא טריפה, ועי"ש מה שהבאנו מרבנו בחיי (ויקרא ז, ח) ומספר חסידים (אות תסח, ואות תתלג) ובדרכי משה (יו"ד לה, א)

והנה נמצא טעם חדש שלא מופיע בראשונים הנ"ל, והוא בקובץ קושיות לאחד מהראשונים (אות רמח) שכתב: אם תרצה לדעת בבהמה [בעודה בחייה] אם היא כשירה אם לאו:

קודם שחיתתה, קח אותה בקרנותיה, ותמשוך הקרנות לאחריה, אם הם אדומים - אז היא טריפה, ע"כ.

והנה במגילה (יג.) מובא שאסתר אכלה בבית אחשורוש מאכלים יהודיים, ובבן יהודע (ד"ה שהאכילה) הקשה איך לא התגלה עי"ז שהיא מהעם היהודי.

אך כאן נכונה לו 'הפתעה' - זוגתו הצדקנית, נעמדה בפתח הדלת, חסמה את דרכו, ובקול בוכים החלה לדבר נחרצות, באמרה שכל הלילה לא עצמה עין, רק הרטיבה את הכרית בדמעותיה, ברוב צערה ויגונה על שהוא צריך עתה לסגור חלילה את הגמרא הקדושה!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על זריזות במצוות

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה" וגו' (ויקרא ו, ב')

פרש רש"י: "אין צו' אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס". בספר הקדוש נועם אלימלך (ריש פרשא דידן) כתב וזה לשון קדשו: "נראה לי על פי הרמז, דהנה האדם העובד את השם יתברך, צריך לעבוד בזריזות ובמידות טובות. אבל העובד את השם יתברך בעצלות ובדוחק שלא ברצון, אזי הרי הוא חסר הגוף, שאין לו גוף כמו כיס ונרתיק לנשמה. וזה שרמז רש"י, ביותר צריך לזרז במקום שיש 'חסרון כיס', דהינו שעובד בעצלות כנ"ל" עד כאן לשון קדשו, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

כמה זהירות צריכים להזדרז ולהזהר בענייני ממונות!

מסופר על אחד מגדולי ראשי הישיבות בדור שלפנינו זצוק"ל, שהיה נוסע רבות לחוץ לארץ, ומכתת רגליו על פתחי נדיבים למען אחזקת הישיבה הקדושה.

בביקורו בבית אחד הגבירים הנכבדים, שהיה רגיל לפקוד את ביתו ולהתרימו מידי שנה, קיבלו העשיר בכבוד גדול כראוי לו, והכניסו אחר כבוד אל טרקלינו המפואר, שם בציד השולחן המפואר עמדה 'כספת' קטנה שממנה היה הגביר שולף בכל פעם סכום גדול ונכבד, ותורם למען אחזקת הישיבה לשנה נוספת.

במהלך הביקור, תוך כדי שיחתם הנעימה, נצרך לרגע העשיר לצאת לכמה דקות, הוא ביקש את סליחתו של ראש הישיבה הנכבד על שנאלץ להפסיקו באמצע הביקור, והתנצל בבקשת רשות לצאת לכמה דקות בלבד, כשהוא תכף ומיד חוזר.

להפתעתו כשחזר מיד לאחר כמה רגעים, רואה הוא את הרב עומד מבחוץ, וממתין עליו בכניסה אל החדר.

"מדוע יצאתם החוצה?" התפלא האיש, "הרי אמרתי שאחזור מיד" יראתי לנפשי מפני גמרא מפורשת - ענה הרב לתומו - שכן אמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא קסד:): "אמר רב עמרם אמר רב, שלוש עברות אין אדם ניצול מהן בכל יום וכו'. אמר רב יהודה אמר רב, רוב בגזל..." עיין שם.

מעתה עשיתי קל וחומר בנפשי, אם בעריות החמורות שרק מיעוט נכשלים בהם, גזרו עליהם חכמינו ז"ל איסור 'יחוד', כדי להרחיק את האדם מן העבירה. כל שכן וכל שכן בעוון 'גזל' שהוא יותר מצוי, שרוב העולם נכשלים בו, בודאי שצריך להחמיר ולחוש בו משום 'יחוד'! ומכיון שיש כאן בחדר פנימה 'כספת' מלאה במרשרשים יצאתי החוצה...

העשיר עמד נדהם ומשתומם לנוכח צדקותם של חכמי הדור, שלא התבייש לומר כן על עצמו! ותכף על אתר הכפיל את תרומתו באותה שנה פי כמה מונים!

אחד מן התלמידי חכמים החשובים שבירושלים של מעלה, סבל מאד בצעירותו מחרפת רעב. המשפחה גדלה והלכה, ופרנסה אין... כשהחמיר המצב עד מאד, לא היה מסוגל יותר להשאיר כך את בני ביתו, והוא החליט שעליו לסגור את הגמרא לתקופה קצרה, ולנסות למצוא איזו שהיא 'עבודה' כדי להביא טרף לביתו.

הוא החל במסע חיפושים וברורים, עד שמצא לו עבודה טובה. לאחר כמה פגישות עם בעל הבית 'המעביד' סוכמו ביניהם כל הפרטים בתשלום משכורת גבוהה ובסידור מקום עבודה מוצנע ומוסתר, כדי שלא יודע הדבר...

ביום הראשון לעבודתו, קם בבוקר השכם התפלל כותיקין, וקפץ חזרה לביתו לארוחת בוקר מהירה, חבש את מגבעתו ועמד מוכן לצאת לפעלו ולעבודתו עדי ערב...

זכיתי לראות פעם את רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל משתכר בפורים. תוך כדי שכרותו החל לבכות ולבקש: "תתפללו עלי שאדע הלכה אחת על בוריה!"... ככל שאדם גדול יותר - הוא יודע שאין סוף לחקר התורה הקדושה!

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על גדלותם של גדולי התורה

"וְשִׁמְרֶתֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת ד'" (ויקרא ח', ל"ה)

הדרך להגיע לחקר ההלכה ולדעת את הדין על בוריו אינה קלה כלל וכלל.

זכיתי לראות פעם את רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל משתכר בפורים. תוך כדי שכרותו החל לבכות ולבקש: "תתפללו עלי שאדע הלכה אחת על בוריה!"...

ככל שאדם גדול יותר - הוא יודע שאין סוף לחקר התורה הקדושה! פעמים רבות אדם לומד ומגיע למסקנות מסויימות, אך כעבור ארבעים או חמישים שנה הוא מוצא ידיעה נוספת שמשנה את פני הדברים.

רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל, נפטר בהיותו בן מאה עשרים ושלוש. הוא היה ענק בכל מקצועות התורה - ידע את כל הש"ס, הרמב"ם, הטור והבית יוסף על בוריים. מכל קצוות תבל היו מגיעים אנשים, אשכנזים וספרדים כאחד, להתפלפל עמו בהלכה.

רבי עזרא עטיה זצ"ל, שהיה בן בית אצלו ואהוב עליו ביותר, סיפר כי פעם אחת, כשהיה כבר זקן מופלג, שאל אותו חכם אחד שאלה בהלכה. קרא הרב אלפנדרי לאחד מבאי ביתו, והורה לו לטפס אל המדף העליון, להוריד משם ארגז של כתבי יד מלא בקונטרסים ממוספרים. לאחר מכן נקב בקונטרס בעל מספר מסוים והורה לו להוציאו מן הארגז, כיון שכתב באותו ענין לפני כשמונים שנה...

שמונים שנה!...

אם אז היה בן מאה ועשרים, יוצא שכתב את הקונטרס הזה בהיותו בן ארבעים וכעבור שמונים שנה עדין רשום בזכרונו הכל. כמונח בקופסא...

כשהורידו את הקונטרסים ועלעלו בו, הבחינו כי בהמשך הדברים השתנה צבע הכתב, ולאחר עוד כמה דפים שוב ישנו צבע דיו חדש. ראה הרב שמתבוננים בזה, ואמר: "כן כן, אחרי עשרים שנה הוספת י על הדברים עוד, ואחרי עשרים שנה הוספתי עוד קטע..."

במשך עשרות שנים היה חוזר ומתעסק בדברים שכתב שוב ושוב, שהרי אין סוף לים התורה, וצריך האדם לפלפל, לחקור ולהעמיק עד אין חקר ועד אין תכלית.

רבי אברהם אבן עזרא מבאר, שזוהי הסיבה לכך שהחכם יקרא 'תלמיד חכם' - כל חייו הוא מוסיף ללמוד ולקנות חכמה!

כל חייו אנו לומדים ולומדים. חונכנו לכך שאין שום בושא לאדם להודות בכך שאינו יודע משהו, וכבר אמר רבי יוסף חיים: "כללו

של דבר, כל האומר שהוא יודע, הריהו בחזקת שאינו יודע. והאומר שאינו יודע, אפשר לקראו יודע"... כשאדם מודה שאינו יודע הוא מכיר בכך שעליו ללמוד עוד, וממילא יצליח יותר להגיע לאמיתת של תורה.

במחלוקת הלל ושמאי, תמיד אמר שמאי את האיפכא מסתברא. כל דבר שהיה הלל אומר, היה שמאי חולק עליו ומביא לו ראיות לצד שני.

זוהי דוגמא למחלוקת שהיא לשם שמים, מכיוון שבלתי אפשרי לפסוק הלכה עד שלא יודעים את כל הראיות ואת כל הסיבות, הן לצד אחד והן לצד השני. רק כשכל התמונה מוצגת במלואה, אפשר להכריע מהו הצד החזק יותר, ולפסוק הלכה למעשה.

רבי שמעון בר יוחאי, שהיה מתלמידי תלמידיו של הלל, הלך בדרך בית שמאי, וכתב שאלו ואלו דברי אלוקים חיים.

מה פרוש 'אלו ואלו דברי אלוקים חיים'? הלא הלכה יש רק אחת - או שאסור או שמוותר. איך אפשר לומר ששני הצדדים נכונים?

אלא שבאמת לא ניתן היה לקבוע שהלכה כבית הלל עד שלא שומעים את כל הסברות של בית שמאי! ולא ניתן היה לקבוע באותם "ח דברים שנקבעו כבית שמאי שכך יש לעשות, אלמלא כל הסברות שהעלו בית הלל.

רק כך אפשר היה להגיע לחקר האמת!

זוהי הסיבה לכך שהדוגמא שאותה נותנת המשנה למחלוקת לשם שמים, היא מחלוקת הלל ושמאי!

(מתוך הספר 'דורש ציון')

"בשעה 3:00 לפנות בוקר, צעדתי לעבר בית המדרש הגדול. היה עלי להשלים חזרה על עשרה דפי גמרא בעירובין לקראת המבחן הקהילתי ביום ראשון. פתחתי את הדלת מעדנות, את המראה הלז אני מקווה לא לשכוח לעולם"

חייבים מסגרת בחיים! מומלץ בחום למעוניין להתקדם בחיים!
סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על המסכתות

הרה"ח ר' אהרן כהן

"איי' רגע. הרגע חזרתי הביתה, רק אודיע בבית שזה אתה", הגיב כשקלט מי מדבר מעבר לקו. "זה הכותב מדרשו", הפריח לחלל הבית. אחר שקבל המהום כתשובה, חזר אלי. הודעה זו ובעיקר התשובה המבינה, נתנה לי להבין שהפעם לא מדובר בעוד שיחה. בהמשך הבנתי גם למה...

"זה ממש 'השגחה פרטית' שמצאתי את גיליון 'לקראת שבת', הקדים ברגש. "זה היה מונח במזכירות ה'תלמוד תורה', פתאום הבחנתי בכותרת שהקפיצה אותי לגמרי; 'כשהצטרפתי למבחנים, חששתי מאוד... מיד בלא הפסק לרגע, שקעתי בקריאת השיחה המיוחדת מתחילתה עד סופה, שבסיומה תהיתי לעצמי; מי יודע בדיוק מה אני עושה?! בהמשך לקחתי את הגיליון לביתי והראיתי אותו לכל בני המשפחה, כשמאז אני עובר עליו שוב ושוב ואני מתרגש כל פעם מחדש. לקרוא ולדעת שיש יהודי ממש כ'בן גילי', שזכה גם הוא להתקדם ולהתחבר לתורתנו הקדושה. עוד לא החלטתי היכן לשמור את הכתבה", משתף הוא בגילוי לב.

ממתי התחלת להבחן? התחלתי להתקדם איתו בשיחה.

"זה שנים שאני משמש בקודש כמלמד בתלמוד תורה, כך שאני חוזר הביתה אחר יום לימודים די מותש ועייף. אך ברוך השם בכל השנים אהבתי ללמוד, וכך הייתי לומד עצמי כסדר ב'משנה ברורה'. במחזור הקודם הצטרפתי לסדר ה'דף היומי בהלכה' כשבמחזור הנוכחי זכיתי והצטרפתי למבחנים החודשיים כסדר..."

מהי תכנית הלימוד והחזרות?

"זה מה שהביא אותי אליכם". מתלהב הוא בדברו. "קראתי את השיחה המפעימה עם היהודי הזוכה להבחן כל חודש במבחני ה'דף היומי' על 30 דפים גמרא! כשעד השבוע של המבחן הוא כבר עובר ולומד את החומר החודשי, והשבוע האחרון מוקדש לחזרות. זה מה שאני כבר עושה כמה שנים", מכריז הוא בגיל. "כל החודש אני משקיע בלימוד כסדר עם החברותא כשאנו מתקדמים בקצב קצת יותר מהיר.

"השבוע האחרון לקראת המבחן, מוקדש לחזרות נוספות לסיכום ולזיכרון הלימוד. כשקראתי את הכתבה התמלאתי באושר מיוחד, יש עוד יהודי בצד השני של העולם, הלומד באותו סגנון וסדר. אם

כי הוא לומד גמרא ואני הלכה, אך מבחינת הרעיון, שנינו משקיעים באותו מהלך לזכור ולדעת את מה שאנו לומדים. זה משהו אדיר", אומר הוא בסיפוק.

אחרי זה, אתה ניגש למבחן?

"אצלנו באמריקה המבחנים מתקיימים ביום ראשון ולא ביום שני כבארץ ישראל (בהמשך יתברר לי מאיפה הוא יודע...), כך שיום השבת לפני המבחן מוקדש לגמרי לתורה, כשבשבת בלילה ואף לפנות בוקר אני יושב וחוזר שוב על כל החומר. לפעמים כשאני מרגיש בצורך ליותר חזרות, אני מקדיש יום-יומיים שכל רגע פנוי מוקדש ללימוד ולחזרות.

"בנוסף", מעביר הוא 'טיפ' מועיל להצלחה במבחן, "אישית, לוקח לי כתיבת המבחן כשלוש רבעי שעה, אך בביתי יודעים שבתכל'ס, מבחן נמשך כשעתיים ושלוש רבעי שעה. לפני המבחן אני מתיישב ועובר שוב כשעתיים על כל החומר דבר המסייע במאוד לסיכום ולזיכרון, כשלאחר מכן אני זוכה לעבור ולסכם את כל החומר החודשי במבחן בכתב, המועיל במאוד לסדר את הלימוד למען יעמוד לזיכרון להלכה ולמעשה".

מה הביא אותך להצטרף לתכנית המבחנים? חזרנו לנקודת המוצא.

שטף הדיבורים עם הברע'ן שהגיע בעקבותיו, הראה שהייתה זו שאלה במקומה. מרתק ומעשיר, ובעיקר מעשי ונוגע לכל אחד; "בתחילת המחזור הנוכחי ב'דף היומי בהלכה' התעוררתי והצטרפתי ללגיונו של מלך נבחני ויודעי ההלכה. אך האמת, שאפילו לא ידעתי

לשער את העוצמה שבדבר. תוך תקופה די-קצרה קלטתי שמהו רציני השתנה אצלי. מהגישה של 'צרכים ללכת ללמוד', זה נעשה אצלי 'למצב' שאני רץ ללמוד...

"לא נהייתי 'מתמיד הדור'", ממהר הוא להרגיע אותי. "אך עול התורה העצמי שנכנסתי אליו, שינה לי את כל הגישה של לימוד התורה. זה נעשה עול אישי שלי וממילא", הוא מתחייך; "הסיפוק האדיר זה גם שלי!"

"כיום", מציין הוא בלחש מה, "כבר לפני תחילת לימוד הלכות עירובין הצטרפתי ללימוד מסכת עירובין, במסגרת תכנית קהילתית הכוללת גם מבחנים, והאמת", הוא שוחק, "אני כבר מרגיש ממש; ש'עם האוכל בא התיאבון'. מצד אחד אני מרגיש עצמי מאושר עד ה'אוורסט', כשמצד שני אני שואף ומשתוקק למצוא עוד זמן להתקדם, ללמוד ולדעת עוד..."

לכמה רגעים נסחף, ובקול לוחט השמייע בקול אנוש את רגשי לב יהודי, השמח ומאושר מדבקותו לתורנו הקדושה; "זכיתי לפני כמה שבועות להשתתף בשבת המיוחדת בסטמפורד שבקונטיקט. היתה זו שבת מעין עולם הבא ממש", נשמע הוא מתענג על המילים. "אלפי יהודים עמלי תורה מכל רחבי ארה"ב וצפון אמריקה, ובראשם מרנן ורבנן גדולי הדור, שבתו יחד עם אלפי לומדי ונבחני דרשו. אך אני אגע כעת רק בנקודה אחת ויחידה;

"היה זה בשעה 3:00 לפנות בוקר. צעדתי לעבר בית המדרש הגדול. היה עלי להשלים חזרה על עשרה דפי גמרא בעירובין לקראת המבחן הקהילתי ביום ראשון. פתחתי את הדלת מעדנות, את המראה הלז אני מקווה לא לשכוח לעולם", מצהיר הוא נלהב;

"המקום; סטמפורד שבקונטיקט. הזמן; ליל שבת 3:00 לפנות בוקר. בתוככי בית המדרש המואר, ישבו להם שלושה בעלי בתים ולמדו בשלהבת אש קודש, הוגים בתורת השם לפנות בוקר -משעות ספורות אחר סיום סעודת ליל שבת... בשש בבוקר כבר היה הבית מדרש מלא בלא שום גזמה, אך את המראה הנהדר של שלושה בעלי בתים הוגים בתורה בשלוש לפנות בוקר, אקווה שאזכור זאת לתמיד..."

"ובזכות מה הם זכו לכך?!", שואל אתי רטורית בהמשיכו; "לי זה ברור ופשוט! אחר שנכנסים למסגרת לימוד עם מבחנים מדרבנים, פתאום מגלים כוחות פנימיים להצליח לעמוד במשימה, ובעיקר להתחבר באמת לתורתנו הק'".

בכל אופן יש שמחות במשפחה, נסיעות וכדומה, איך מצליחים לעמוד במשימה בהצלחה? מנסים אנו לאתגר אותנו.

"זכיתי ברוך השם ואני כבר באמצע נישואי הילדים שיחיו. מניסיוני האישי הנראה בשטח ממש אני יכול להעיד, כמו הרבה יהודים נצרך אני 'לגלגל' כספים עקב השמחות ברוך השם כן ירבו. בדיוק לאחרונה סיפרתי בשיחה בביתי, שלאחרונה קלטתי שמעת הצטרפתי למבחנים החודשיים, הרבה דברים כמו השגת גמח"ם וכדומה, שבעבר לקחו לי הרבה זמן, וכן כיום כשאני מבחין בחברים וידידים המתקשים בהשגת 'ערבים' וכדומה, הרי משום-מה, בדיוק אצלי זה נעשה במהירות ובקלות".

בדרך צחות, משמייע הגיג שעלה במחשבתו: "חז"ל אמרו 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ', העניין הוא גם להיפך; כמו שהיום בעדין המאצ'ניג באם רוצים להצליח ב'דרך ארץ' קובעים יעד, ולפי זה עובדים קשה עד שמצליחים ואז שמחים ומאושרים שהצלחנו, כך גם בלימוד התורה. אי אפשר להסתפק כבעבר, כמה ש'יילך הרי טוב. רק צריך לקבוע יעד אישי המתאים לנו ואז לעמוד ולעבוד עד ההגעה ליעד.

"בכלל", ממשיך הוא לגלות את צפוני ליבו. "כיום, אני זוכה ברוך השם לקום כל יום ב- 4:00 לפנות בוקר. אני יושב בביתי או בבית המדרש ולומד ברוגע ובנחת. 'לי יש חופש כל יום', מצהיר אני בביתי מזמן לזמן. כל יום לפני היציאה לעמל וטרדת היום, אני נהנה מחופש אמיתי; בלימוד מענג ומספק שרק לימוד התורה יכול להביא. זאת ועוד, שבת בבוקר מהווה עבורי זמן להשלמות. להשלים את החזרות למבחן או לסיים ללמוד את הפרשה או להשלים חזרות על סדר הגמרא. אני מרגיש לפעמים בגשתי לתפילה שחיסלתי את כל חובותיי, אני רגוע ומאושר. ממש כפי שצריך להיות בשבת 'מנוחת מרגוע' בלי שום עול וטרדות..."

בכל אופן, זה לא כזה קל כפי שאתם מספרים, נדרש לזה הרבה עמל ומסירות? מעוניינים אנו לשמוע את הסיפור משני הצדדים.

"בוודאי!", מרים הוא את קולו. "אולי לא הדגשתי מספיק. כדי להצליח לעמוד בזה נדרשת מסירות ועקביות בלא שום וויתור. צריך פשוט לשנות כיוון לחיים. צריך כל הזמן להתאים את מרוץ החיים לעמידה בתכנית הלימוד והמבחנים ולא להיפך..."

כמשל, הוא מציין; "בשנה האחרונה ביום המבחן חגגנו שמחת 'וואכט-נאכט' אצל בני שיחי' בעיר ליקוואד. בתכנון הזמנים נלקח כל הזמן, בחשבון האם אספיק להבחן כרגיל בעירי או שנצא מוקדם ואבחן שם... אולי ישנם אנשים שזה נראה להם קצת מוגזם וחוזן לפרופורציות, אך לאלו הרוצים באמת להמשיך להצליח, זה כבר נראה טבעי ואפילו נעשה לפעמים מאליו". לבקשתנו ולתועלת הציבור-אחר שהוסכם שנשמור בזירות על אי חשיפת פרטיו, הסכים לשתף אותנו באנקדוטות מעניינות;

"מבחן במונטריאול. לפני כחצי שנה בתחילת הקיץ, התקיימה בקהילתנו שבת רבתית בקנדה. די-מהר קלטתי שבאם אחזור ביום ראשון ממונטריאול עד לניו-יורק, אין סיכוי שאצליח להתכונן כראוי ביום ראשון למבחן. כמוכן, ממהר הוא לציין; "לקראת שבת קניתי במיוחד 'משנה ברורה' מהדורת כיס, כך בזמנים שבין לבין במשך השבת הוצאתיה מהכיס והמשכתי בסדרי החזרות... למעשה. בסייעתא דשמיא צץ לי רעיון מעניין אבל העיקר, מעשי. נשארתי ביום ראשון במונטריאול, שם אף השתתפתי ועשיתי את המבחן. בהמשך, אחר המבחן; יצאתי לדרך לביתי!"

"בהמשך התברר לי", מוסיף הוא ברגש; "שהנסיעה עד לניו-יורק ארכה ביום ראשון כשתיים עשרה שעות, עקב עומס אדיר בכבישים עקב החופש של 'יום ראשון', כשאני עשיתי את הנסיעה בשש שעות בלבד!"

"מבחן בארץ ישראל: זכיתי לשהות בימי בין הזמנים' בחודש אב

בבית משפחה שוורץ קנו כמות גדולה של כבדים, ע"מ לצלותם ולשלוח לבני המשפחה במשלוח מנות. משלוח מנות כזה נקרא 'משלוח מנות אמיתי', שמצוות משלוח מנות נועדה בכדי שיהיה לכולם אוכל לסעודת פורים...

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

החלטתם לשלוח כבד צלוי למשלוח מנות? זה מה שאתם צריכים לדעת

וניטל חלק מהכבד במקום זה יצא ידי חיתוך, שהדם יכול לזוב היטב, ולפי"ז כפי המצוי בכבד של עוף שמורידים את המרה, אין חיוב לחתוך לדעת הרמ"א, ויש הרבה שמקפידים לכתחילה לנקב את הכבד במזלג בכמה מקומות לקיים מצוות חיתוך, וכן שמעתי שמרן בעל שבט הלוי זצ"ל היה מקפיד, והיה עושה זאת בעצמו בחביבות של מצוה.

מלח בכבד

אין ליתן מלח על הכבד לפני הצלייה אבל אין צריך לשרותו. ולאחר הצלייה אם רוצה לבשלו כתב הרמ"א סי' ע"ג ס"א שצריך להדיחו מן הדם והמלח שעליו, ואם לא הדיחה ובשלה כך, מותר.

צלייה במנגל ובגז

ניתן לצלות במנגל חשמלי, לפי פוסקי זמנינו. אם צולה על הגז ראוי להסיר את הברזלים שהסיר עומד עליהם כדי שלא יאסרו מן הדם, ועדיף לשים נייר אלומיניום מתחת שלא יאסר הכיריים, הברזל שבו האש אין בו חשש כיוון שהסיר לא נוגע בו וגם הוא מכשיר את עצמו בתוך האש.

כבד קפוא

כבד שהוא קפוא אפשר לצלותו, בשונה מבשר קפוא שלא ניתן להכשירו במלח עד שיפשיר, אבל הכבד שצולים אותו באש, מפשיר מחום האש.

צלייה לאחר ג' ימים

אם הכבד שהה ג' ימים מותר לצלות אותו, אך באופן זה אסור לבשלו אח"כ, לכן אם יש צד שרוצים לבשל או לטגן ברוטב יש להקפיד לצלותו תוך ג' ימים מהשחיטה, ואם שרו אותו במים מותר להשהותו עוד שלוש ימים פחות חצי שעה (שו"ע סי' ס"ט ס"ב ו"ג) הרי למדנו כמה הלכות ויסודות בצליית כבד, ויה"ר שלא נכשל בדבר הלכה ונכשיר את הכבד כהלכתו ונקיים משלוח מנות כמצוותו, מתוך שמחה של מצוה.

יש עוד פרטים שמשתנים בדיעבד ובדעות הפוסקים, ויש לעשות שאלת חכם.

דיני צלייה

נסתפקו בני המשפחה האם עליהם לצלות את כל הכבדים תוך שלושה ימים מהשחיטה, או שאפשר להקפיא חלק מהכבד ולצלותו לאחר שלושה ימים מהשחיטה.

שאלה הגברת: שהרי בשר קפוא יש בעיה למלוח עד שיפשיר לגמרי, האם בכבד הדין שונה?

שאל בעל הבית: יתכן שחלק ממוקבלי משלוח המנות יבשלו את הכבד או יטגנו אותו ברוטב, ובכן באיזה אופן מותר לבשל אחר הצלייה, ובאיזה אופן יש להודיע למקבלים לא לבשל, והאם יש הבדל בין הידידים הנוהגים כדעת השולחן ערוך לבין הידידים הנוהגים כרמ"א?

צליית כבד

ובכן הבה נלמד הלכות בסיסיות של צליית כבד מהסוגיא בחולין דף ק':

מבואר בגמרא שכבד אינו שונה משאר בשר כיוון שהוא מלא דם, ודעת הרי"ף שאסור לאכול כבד מבושל לאחר מליחה כמו בשר, רק יש לצלותו ולהוציא את דמו ואז אפשר לבשלו, וכתב שכן המנהג בכל ישראל והובא בתוס', ודעת רבינו תם שאם מלחו את הכבד כראוי מותר לבשלו. ואם בשלו את הכבד בלי מלח נחלקו הראשונים האם הכבד מותר, שמרוב שמוציא דם אינו בולע והסיר נאסר או שגם הכבד נאסר.

להלכה, פסק השו"ע סי' ע"ג שאין לבשלו ע"י מליחה אלא צולים אותו ואח"כ יכול לבשלו, ובדיעבד אם נתבשל הכבד בלי מליחה הכבד מותר והסיר נאסר ויש אוסרים את הכבד, וכתב הרמ"א שנוהגים לאסור הכל וגם אם נמלח הכבד לפני הבישול (שלא כדעת רבינו תם).

חיתוך הכבד

כתוב בגמ' שיש לחתוך כבד לפני הצלייה שתי וערב ויהיה הקרע לכיוון מטה שיצא הדם היטב, ודעת השו"ע שגם לצליה צריך לחתוך, ודעת הרמ"א שרק אם רוצה לבשל לאחר הצלייה צריך לחתוך, עוד מקל הרמ"א שאם מנקב הרבה פעמים בסכין הווי כקריעת שתי וערב (והש"ך כתב שזה בדיעבד), ואם חתך את המרה מהכבד

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מה היה מנהג החפץ חיים בהכאת המן במגילה? וכיצד נהג בזה הבן איש חי?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

לשמוע קריאת מגילה בטלפון או במיקרופון, או על
ידי מכשיר שמיעה, האם יוצאים בכך ידי חובה?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

מה היה מנהג החפץ חיים בהכאת המן במגילה? וכיצד נהג בזה הבן
איש חי?

כתב הרמ"א (סי' תרצ סעיף יז) 'שנהגו התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים, או לכתוב שם המן עליהן ולהכותם זה על זה כדי שימחה שמו, על דרך 'מחה תמחה את זכר עמלק', ומזה נשתרבב המנהג שמכים את המן כשקוראים את המגילה בבית הכנסת, ואין לבטל המנהג או ללעוג עליו כי לא לחינם הוקבעו'.

והביא המשנ"ב (שם ס"ק נט) שהמהרי"ל לא היה חושש להכות את המן, ומאידך הביא שהגאון יעב"ץ כתב על אביו החכם צבי שהיה מכה ורוקע ברגלו וטופח בסנדלו כשהגיע לזכירת המן.

וכן נהג החפץ חיים כשהיה מגיע לזכירת המן, היה רוקע ברגלו למחות זכר עמלק (חפץ חיים חייו ופועלו ח"ג עמ' תתקכז), וכן כתב בנימוקי אורח חיים (מונקאשט בהלכות אלו), וכן נהג הגרי"י קנייבסקי (אורחות רבנו ח"ג עמ' מג) לרקוע ברגלו בכל המן.

ומנהג הבן איש חי היה לרקוע ברגליו, רק בפסוק הראשון שמוזכר בו המן, וכן בפסוק האחרון (שנה א פרשת תצוה אות י), ומנהג ראדזין ואיז'ביצא, היה לרקוע רק בפסוק "ויתלו את המן" (נטעי גבריאל פורים עמ' רסז).

לשמוע קריאת מגילה בטלפון או במיקרופון, או על ידי מכשיר
שמיעה, האם יוצאים בזה ידי חובה?

לגבי הלכות תקיעת שופר, כתב המשנ"ב (סי' תקפט ס"ק ד) שחרש השומע רק על ידי כלי כמין חצוצרה, שאינו נחשב חרש וחייב בתקיעה וא"כ נחשב ששמע תקיעה כשרה.

אכן לענין חרש השומע בעזרת מכשיר שמיעה, שעל ידו אינו שומע את הקול עצמו של האדם המדבר, בזה נחלקו הפוסקים, האם יוצא ידי חובת מצוות שתלויות בשמיעה, דעת המנחת יצחק (ח"א סי' לז) בשם הר"י ענקין, שיש אומרים שנחשב כשומע קול הברה ולא קול אדם, ואינו יוצא ידי חובה, וכן דעת הגרש"י אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א ט אות א ד"ה ותינח וח"ב סי' יח עמ' ע) שאין זה נחשב קולו של האדם, ואינו יוצא ידי חובה באופן זה, כי מכשיר השמיעה ממיר את גלי קול האדם לזרם חשמלי שנהפך בחזרה לאחר מכן באופן מכני לגלי קול, וכן כתב הדעת תורה (סי'

תרפט ס"ב) שאין יוצאים בשמיעת קריאת המגילה בטלפון, וכן דעת הגרי"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים עמ' 14), אלא שכתב, שאם החרש יכול לשמוע גם בלי המכשיר קול אדם, אלא שהמכשיר מיטיב לו את השמיעה, באופן זה יוצא ידי חובה גם בשמיעה דרך המכשיר.

מאידך דעת החזו"א (מנחת שלמה ח"א סי' ט הע' 4) שכיון שהקול הנשמע במכשיר השמיעה נוצר על ידי אדם וגם נשמע מיד כדרך המדברים, יתכן שנחשב כשומע ממש, וכן כתב באגרות משה (או"ח ח"ב סי' קח וח"ד סי' קכו) שאף אם אינו קול האדם אלא קול אחר שנעשה בקולו, יתכן שנחשב כקול אדם, כיון שנעשה בקולו של האדם בעת שמדבר, ולכן כתב (או"ח ח"ד סי' צא אות ד) שבשעת הדחק שאי אפשר באופן אחר יוצא ידי חובה בשמיעת קריאת המגילה דרך מיקרופון או דרך הטלפון, אלא שלמעשה כתב שיש למחות בידי העושים כן, כי אין זה ברור להיתר, וגם כדי למנוע מלהנהיג חידושים אחרים שלא על פי ההלכה, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' פד) שיש להימנע מזה למעשה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

נתאר לעצמנו אם יודיעו לאדם שאביו קיבל ירושה של מליון דולר, הרי הוא יתחיל לרקוד מרוב שמחה על הזכיה של אביו. אמנם הכסף שייך לאביו, ואביו עדיין חי, גם יש לו עוד אחים שיתחלקו בירושה, אבל סוף כל סוף שמחתו גדולה, כי הרי אביו זכה בכסף. לנו יש בורא עולם שכל העולם שלו - "לי הכסף ולי הזהב" (חגי ב, ח) ואיך לא נשמח שיש לנו אב כזה, שכל הבריאה שלו היא?! הרבי שלנו, רבי מאיר חדש זצ"ל, היה מביא את דברי הגמרא (שבת ל ע"ב) השואלת: "כתיב: 'ושבחתני אני את השמחה' (קהלת ח, טו), וכתיב: 'ולשמחה מה זה עושה' (שם ב, ב)?" ומתרתת: "ושבחתני אני את השמחה - שמחה של מצוה ולשמחה מה זה עשה - זו שמחה שאינה של מצוה". מהי שמחה של מצוה? זו שמחת הפורים. אומר דוד המלך בתהילים (קמט, ב): "ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו במלכם". אתם, ישראל, שמחו בבורא עולם. יש לכם כזה אבא טוב המנהיג את הבריאה כולה, והנכם יכולים להתפלל אליו, לדבר אתו כדבר בן אל אביו, לבקש ממנו הכל, היש שמחה גדולה מזו? בודאי שמחה כפולה ומכופלת בפורים שם נאמר בספרים כי 'כל הפושט יד נותנים לו'. מובא בספר "קב הישר" כי לכל יהודי יש בקשות שהן למעלה מדרך הטבע, והזמן בו הוא יכול להתפלל על כך ובקשותיו תענינה, הוא באמירת מזמור כ"ב בתהילים בתענית אסתר.

שמחה פנימית

כמה צריך לנצל כל רגע ורגע מימי הפורים, כדי לזכות לשמחה אמיתית, שמחה של מצוה. שמחה עם בורא עולם. שמחה שאינה נפסקת לעולם. אבל הרי אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני קהלת תתקעו): "אין בין גן עדן לגיהנום אלא חוט השערה בלבד". ברגע אחד יכול לעבור האדם משמחה של מצוה להלבנת פנים, למתכבד בקלון חברו ולעברות נוראות שאין עליהן מחילה. אנשים עלולים לאבד הכל בימי הפורים. אין ימים גדולים כמו ימי הפורים, בהם כאמור אפשר להגיע לדברים שהם למעלה מדרך הטבע, אך מעשה שטן הוא שהפך אותם לימי הוללות וליצנות רח"ל סיפר לי רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל, כיצד נראתה שמחת פורים אצל רבי ירוחם ממיר. סביב השולחן ישבו גדולי עולם, גדולי התלמידים של רבי ירוחם: רבי חיים סטוצ'ניר, רבי לייב מאלין, רבי יונה מינסקר ה"יונת אלם" רבי שמואל רקובר ורבי מיכל פינשטיין. ישבו כולם יחדיו, שרים שירי דבקות, ובין שיר לשיר משמיע רבי ירוחם עוד רעיון עמוק, עוד מאמר מוסרי. בין הנוכחים היה גם צעיר אמריקאי, שלא הכיר בארצות הברית שמחת פורים כזאת, והוא החליט לעשות קצת 'שמח', כמו באמריקה. לבש תחפושת עשה עצמו כשיכור, והחל להשתולל ולהתהולל. מיד בקשו כולם להוציאו מהחדר. מדוע באמת? וכי מה נורא כל כך לעשות קצת 'שמח' בפורים? הסביר רבי ישראל אליהו: ראשית, לא מובא בהלכה שיש חובה להתחפש, רק יש נידון הלכתי במקרים שאדם מתחפש,

כך חיים עם הבורא עולם. לדעת שכוחנו רק בתפילה, בתשובה ובצדקה, אבל ההכרעה אינה בידינו. יתרה מזו, כל מה שהתחולל בפורים, היה בשל העובדה שהשתמשו בשכל האנושי, במקום לתלות הכל בבורא עולם. חז"ל (יומא כב ע"ב) אומרים, כי באת שיצא שאול למלחמה בעמלק, הוא הותיר את אגג מלך עמלק ואת הצאן, מכיון שלמד קל וחומר מעגלה ערופה. התוצאה היתה הולדתו של המן האגגי. גם בני ישראל תושבי שושן, נהנו מסעודתו של אותו רשע, כי השתמשו בשכלם. נתאר לעצמנו שהמלך מזמין את כל תושבי שושן למשתה בארמונו ואף יהודי לא מגיע למשתה, או כולם מגיעים אבל לא אוכלים. הרי זו הכרזת מרד, ואם כן 'השכל הישר' אומר שצריך לבוא למשתה ולאכול בו. אמנם מרדכי התריע בפניהם שהדבר אסור בתכלית, אבל הם השתמשו בשכלם, במקום לשמוע להוראת גדול הדור. הרי שכל גזרת פורים, היתה תוצאה מכך שלא בטלו את דעתם לדעת התורה הקדושה. זו מהות ימי הפורים, כאשר מצות היום היא 'לבסומי עד דלא ידע', לשתות יין ולהשליך את השכל. לדעת כי הפסגה אליה יכול היהודי להגיע היא ביטול העצמיות שלו בפני בורא עולם, ורק כך אפשר להגיע למעלות הנשגבות ביותר. מהי השמחה המיוחדת בפורים?

בעולם הישיבות מפורסמות שלוש גישות של גדולי ישראל: מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה אומר: "משנכנס אדר מרבים בשמחה", והשמחה האחת והיחידה שהיהודי מכיר היא - "פיקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהילים יט, ט), לימוד תורה. הדרך להרבות בשמחה בחודש אדר, היא להרבות בלימוד תורה. שאלו אותו: והרי כל השנה צריך לעסוק בתורה, והשיב להם כי אכן נכון הדבר, אך בחודש אדר יש להרבות בלימוד, ולא לעסוק בדברים המביאים לידי עצב.

רבי דוד פוברסקי זצ"ל אמר פעם בשיחה בישיבה, כי להרבות בשמחה אפשר על ידי לימוד מוסר. נאמר בתהילים (צז, א): "ולישירי לב שמחה". אדם ישר הוא השמח. המציאות של יהודי זו שמחה, כי "עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים" (קהלת ז, כט). כל 'החשבונות', המידות הרעות, מוציאים את האדם מהעולם. אם ילמד מוסר ויישר ארחותיו, אזי יהיה שמח. רבי חיים קניבסקי שליט"א אומר, כי השמחה בימים אלו היא מה שאמור בשולחן ערוך בהמשך ההלכה, כמו למשל מי שיש לו דין עם גוי, שידין אותו בימים אלו וכדומה.

ישמח ישראל בעושי

אבל תלמידי סלבדקא היו אומרים, כי השמחה של פורים היא - "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (דברים ז, ז).

ובלבד שיטלו אף הם חלק בשמחה. אבל אבוי להם אם כזו כל השמחה שלהם. אנחנו צריכים לדעת במה לשמוח וכיצד. שמחים אנו בקרבת אלוקים, בנס הגדול שהיה בפורים, וחלילה לנו מלהפוך זאת לחוכא ואיטלולא!

סיפר לי יהודי שלמד בישיבת "קול תורה", כי בכל שנותיו בישיבה לא ראה מעולם את ראש הישיבה רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, כועס, אלא פעם אחת בלבד. בחור בישיבה חמד לצון, וכתב מודעה גדולה בנוסח של "כל נדרי" בסגנון של: "כל ליצנותא ושטותא ובדיחותא, כולם שרויים לך, מחולים לך, אין כאן לא חטא ולא עוון". רבי שלמה זלמן בראותו את המודעה, תלש אותה, ירד לחדר האוכל שם אכלו הבחורים אותה שעה, והחל לצעוק עליהם בקול גדול: "וכי כך עושים בני ישיבה? כך מדברים?".

הדבר נחרט בזכרונם של בני הישיבה לדורות, כי ימי הפורים אינם ימי ליצנות והוללות, אלא ימי שמחה של תורה (לקט מתוך 'דורש טוב' פורים)

כיצד מותר ובאיזה אופן אסור. יתרה מזו, נתאר לעצמנו בחור מעוכב שידוך, שסוף סוף מצא את זיווגו. איזו שמחה בבית. כולם רוקדים ושרים. במיטה שוכב עולל פעוט, יענקלה בן השנה, לאיש אין זמן אליו והוא ממרר בכי. ניגשים אליו ואומרים לו: "יענקלה, למה אתה בוכה, מאירק'ה אחיך התארס, בוא ותרקוד אתנו!". אבל יענקלה לא יודע מה רוצים ממנו, הוא ממשיך לבכות. אז נותנים לו איזה ממתק להרגיע אותו, והנה גם הוא מחייך ושמח. וכי הוא שמח בארוסין? הוא שמח בממתק שקיבל. כמובן, כאשר כולם שמחים גם התינוק צריך לשמוח, אבל האם זו השמחה הראויה?

נחשוב לעצמנו כמה אומלל יהיה מאירק'ה החתן אם נצטרך להביא לו ממתקים כדי שגם הוא ישמח... וכדי בזיון וקצף! בפורים צריכים לשמוח עם הדברים האמיתיים, ולא עם דברים ריקים. לצערנו, יש לנו יענקלה'ה היום ברחוב בפורים. יש יענקלה'ך בני חמש-עשרה ועשרים, שאינם יודעים במה צריך לשמוח. נותנים להם תחפושת וקצת ממתקים כדי שישמחו עם ההבלים הללו

המשך מעמוד 11 | מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אחד שמתפלל בנוסח אשכנז התרגז על חברו שאמר בטעות בעת אמירת קדיש "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה", נענה לעומתו חסיד אחד ואמר לו בבדיחותא: ויצמח פורקניה איננה קללה...

מספרים שאדם אחד נכנס אצל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א לבקש ברכה, היהודי היה לבוש בלבוש שונה מכל הנכנסים שם - רחוק מלהיקרא "היימיש" - בלא כובע וחליפה, חולצה צבעונית עם שרוולים קצרים, ורבי חיים לא התייחס אליו, כשראה היהודי שהגר"ח אינו מתייחס אליו, ניסה שוב לבקש ברכה, אך רבי חיים אינו מתייחס אליו כלל, נכדו של הגר"ח שעמד שם הבין מיד את סיבת הדבר, והוריד את חליפתו והלבישה להיהודי הזה, ומיד הרים הגר"ח את עינו ובירכו בברכה והצלחה, ואז הסתובב הגר"ח ופנה לנכדו ואמר לו שיאמר ליהודי שהברכה תחול עליו כל זמן שיהא לבוש עם החליפה...

(מתוך 'נועם שיח' מכון אפריון לשלמה ויקרא תשע"ט)

אחד השומעים לא כבש את התפעלותו מה"היתר" המיוחד אותו קיבל, ושאל את ר' שלום בתמיה "וכי כך אמר לכם החזו"א???" ור' שלום השיב לו מיד "כן! כך אמר לי החזו"א, שאני יכול לספר סיפורי מעשיות שאינם אמיתיים כלל!!!" - ור' שלום המתין כמה רגעים, ומיד הוסיף ואמר "וזהו הסיפור הראשון..."

אדם אחד שאל את הרה"ק רבי יודל'ע הורוויץ זי"ע מדז'יקוב אודות דרכו והנהגתו של הרה"ק מריבניץ זי"ע שכידוע עסק רבות בתעניות וסיגופים, ושאל הלה את הרבי אם דרכו הוא מצד הקדושה, השיב לו רבי יודל'ע בחריפות ואמר לו "דאס וואס דו פרעסט און זויפסט (מה שאתה זולל וסובא) - על זה אתה לא מסתפק אם זה מצד הקדושה או להיפך, רק מה שהוא צם ומסתגף - על זה יש לך ספיקות אם זה מצד הקדושה..."

***4992 או 077-2222-666**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

את ידו כמה פעמים במסחר או במלאכה, אבל בכל מקצוע שניסה מצא לאחר זמן שיש בו הרבה מכשולות בדיני ממונות, וכמעט שלא שייך לעסוק באותם מקצועות בלא להיכשל בעברות המצויות בהם. ולכן לבסוף עזב הכל, והכניס כל כולו בעולה של תורה הקדושה, כי טוב סחרה מכל סחורה.

מחותני מורנו ורבנו הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, בעל 'אור החמה', שח פעם ליהודי אחד מבאי ביתו שהיה מקפיד מאד ומחמיר בכל המאכלים הנכנסים למטבח, שיהיו אך ורק בהכשרים מהודרים ביותר, ומשיגים בשבע עיניים בכל ענייני הכשרות, אולם בענייני ממונות ידע רבי זונדל מקרוב שהוא מזלזל בהם, ואינו מקפיד כראוי...

כשנקרטה הזדמנות לידו, כשראהו מזלזל בענין תשלום ממוון שהתחייב בו, אמר לו: אמנם משיג אתה מאד על האוכל הנכנס לפיך, אבל על הכסף שלך אינך משיגה, והכסף שלך טרייף! ונמצאת עם כסף טריפה שלך אתה הולך וקונה האוכל, איזו כשרות היא זו? אם תזמין אותי לסעודה, לא אוכל לסמוך עליך!

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

אך כאן נכונה לו 'הפתעה' - זוגתו הצדקנית, נעמדה בפתח הדלת, חסמה את דרכו, ובקול בוכים החלה לדבר נחרצות, באמרה שכל הלילה לא עצמה עין, רק הרטיבה את הכרית בדמעותיה, ברוב צערה ויגונה על שהוא צריך עתה לסגור חלילה את הגמרא הקדושה!

- אינני מסכימה לך בשום אופן! אנחנו נשחיר את שניינו בתעניות, נסתפק במעט לחם יבש ומים... רק שלא לעזוב את הגמרא! תחנוניה לא היו לשוא, גם בעלה הגדול לא חפץ כלל בעזיבת תורתו, הוא שמע אפוא בקולה, ובמקום להגיע לעבודה, יצא בדרכו הקבועה לבית מדרשו, חזר ונטל בלהיטות את הגמרא הקדושה, נשק לה ממעמקי לב ונפש, והחל בתלמודו בהשתוקקות עצומה! הם עברו אמנם תקופה קשה ביותר, אבל עד מהרה פקיע שמייה בעולם התורה, והוצעה לפניו משרה תורנית מכובדת, אשר פרנסה יפה בצידה. ולא ארכו הימים ונעשה לאחד מגדולי מרביצי התורה, שהעמיד תלמידים לאלפים, והכל בזכות אשתו הצדקנית!

סיפר הרב הגאון רבי דוד קליין זצ"ל, בעל 'בית ארזים', תלמיד נאמן לרב הגאון הקדוש ממונקאטש זצוק"ל, שבצעירותו ניסה לשלוח

המשך מעמוד 12 | רבי יוסף מוגרבי שליט"א

הללו לפני שנתיים..." כמה טפשות מונחת בהתנהגות שכזו. הלא כבר שמעת, השקעת בכך רבע שעה, למה להרוס כעת הכל? בודדים הם בעלי המידות שיתנו לדובר לסיים את דבריו, ויודו לו בחום על החידוש הנפלא שהשמיע להם, מבלי לעדכנו שכבר הכירוהו מקודם. מידת הענוה איננה דבר פשוט. היא אחת מקנייני תורה כי צריך לזה קנין, עם כל המשתמע.

(מתוך הספר 'אבות ובנים' על מסכת אבות)

יצחק, פתח את הספר ומצא שם את הקושיה שהקשה, וגם שני התרוצים שתירץ היו כתובים שם.

נישק הרב את הספר ואמר: "גדלות בתורה יש לאדם זה, אבל יותר מכך גדול הוא במידת הענוה!"

בדרך כלל כשאדם אומר לחברו חידוש שהלה כבר מכיר, יפסיקו החבר באמצע המשפט, ויאמר לו: "כן כן, אני מכיר את השאלה, והתשובה עליה היא כך וכך, נכון שזה מה שהתכוונת לומר?..."

ראיתי פעם מישהו שהגדיל לעשות... הוא שמע את חברו בסבלנות, אך כשסיים הלה את דבריו, שנמשכו כרבע שעה, לא התאפק השומע ואמר: "הלזאת יקרא חידוש, הלא כבר שמעת את הדברים

המשך מעמוד 17 | הרה"ח ר' אהרן כהן

ממש מחייה את האדם... פתאום, אנשים פשוטים כמוני הטרודים על המחיייה ועל הכלכלה, מוצאים את עצמם רצים לבית המדרש להספיק לעמוד ביעד החודשי!

"ועדיין לא הזכרתי את תחושת האושר והסיפוק אחר מילוי מבחן בהצלחה: הידיעה וההרגשה שקנינו עוד עשרה דפי משנה ברורה שנעשו שלנו וחלק מאתנו... לא נראה שיש מי שיצליח להסביר את זה... צריך לטעום את זה לבד. וזה שווה!", מעיד הוא מניסיון.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

האחרון בארץ ישראל. היה זה יום ששי וידעתי שהפעם אין לי את השבת שלפני המבחן לה אני רגיל בעירי. בשעה 2:00 קמתי והתיישבתי בבית המדרש, לכחמש שעות לימוד וחזרה כוללת על הלימוד החודשי. אחר תפילת שחרית מרוממת ובווערת ניגשתי למוקד המבחן בירושלים, ומילאתי את המבחן. רק אשאר לך לחשוב, לאיזה שבת קודש מרוממת בירושלים זכיתי אחר הכנה מרוממת שכזו, מסכם הוא בגיל...

מה תענה לחבר או מכר, שיתעניין אצלך על ההצטרפות לתכניות הלימודים והמבחנים? שואלים אנו לקראת סיום.

"זה משנה את האדם לגמרי...", מתלהב הוא באומר ובקול. "זה"

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **שלמה לוינשטיין** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2

הרב **אהרן טוסיג** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יננס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

מהי 'קורת מבוי'?

מדוע לא ניתן להתיר טלטול בחצר על ידי 'לחי' או 'קורה'?

מה הן מידות הטפח ה'מצומצמת' וה'מרווחת'?

מדיני 'קורת מבוי'

- 'מבוי' המוקף במחיצות משלושה צדדים, כגון במערב, צפון ודרום ופרוץ במזרח - ניתן להתירו על ידי התקנת 'קורה' בקצה המזרחי, אשר מהווה 'היָפָר' לכך שמקום זה הוא רשות היחיד.
- 'קורה שעמדה מאליה', כלומר, שלא הונחה בקצה המבוי לשם התרתו - אף אם נקבע לפני כניסת השבת כי תִשְׁמַשׁ להתרת המבוי, הריהי פסולה.
- קורה המתירה מבוי - מידת אורכה, כרוחב פרצת המבוי. ומידת רוחבה - טפח לפחות. ועליה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת לכל אורכה אריחי אבן שרוחבם שלושה טפחים, ורוחבם טפח ומחצה, כאשר רוחב האריח מונח לרוחב הקורה, ואורך האריח לאורכה. וקורה שרוחבה ארבעה טפחים - אינה צריכה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת את האריחים.
- קורה עגולה כשרה להתרת מבוי; ואם היקף הקורה הוא שלושה טפחים, נחשב הדבר שיש ברוחבה טפח, כנדרש לרוחב הקורה, והיא כשרה.
- שתי 'קורות מבוי' שאין בכל אחת מהן רוחב טפח, ובשתיהן יחד יש רוחב טפח: יש אומרים שאם רחוקות זו מזו פחות משלושה טפחים, והאחת גבוהה מחברתה פחות משלושה טפחים - כשרות מדין לבד. ויש אומרים שאף כשעומדות בשווה, אינן כשרות אלא כשהמרחק ביניהן פחות מטפח.
- לפי הדעה המחמירה הנ"ל, קורות שביניהן מרווח של יותר מטפח, ורוחב הקורות עם המרווח הוא ארבעה טפחים - פסולות. ואם רוחב הקורות עצמן הוא ארבעה טפחים - נחלקו הפוסקים אם הן כשרות לפי הדעה המחמירה.

• קורה המתירה את המבוי, יש להניחה באופן שלא יהיה תחתיה חלל של יותר מעשרים אמה; מפני שהקורה מהווה 'היכר' לכך שזו רשות היחיד, ובגובה כזה אין העין שולטת בה.

היתר מבוי על ידי 'לחי' או 'קורה'

- 'מבוי' שאורכו פחות מארבע אמות - אין דינו כמבוי אלא כחצר, ולא תיקנו חכמים שיוכלו להתיר את הטלטול בתוכו על ידי 'לחי' או 'קורה', אבל ניתן להתירו כדין חצר, בצורת הפתח וב'פסים'.
- לחי או קורה מתירים טלטול חפצים רק במבוי ולא בחצר, מפני שבמבוי שותפים דיירים רבים, ולכן לא נעשה בו שימוש לעניינים הצורכים פרטיות וצניעות, וממילא אין צורך במחיצה משמעותית בצדו הרביעי. ואכן, גם במבוי אין ההיתר אלא כאשר פתוחות לתוכו שתי חצרות לפחות, אשר שני בתים פתוחים לכל אחת מהן. ואף אם שתי החצרות פתוחות זו לזו - ניתן להקל ולהחשיבן כשתי חצרות. ואם יש בחצר שני בתים, פנימי וחיצוני, ונכנסים אל הפנימי רק דרך החיצוני - הבית החיצוני אינו נחשב כבית לענין זה.
- לחי שאורכו בקו מחיצת המבוי הקיימת הסמוכה אליו הוא ארבע אמות, והעמידוהו באופן שאינו בולט החוצה מעבר למחיצה הסמוכה, או שהעמידוהו בקו ההמשך שלה - פסול.
- מידות האמה והטפח, ספק בידינו אם יש לשערן במידה מצומצמת או מרווחת; דהיינו, האמה היא ששה טפחים, והטפח - המצומצם, הוא המידה הרגילה; והמרווח, הוא בתוספת של כשני אחוזים.